

Стенографски дневник

на

2-ро заседание

Вторник, 2 февруари 1954 г.

(Открито в 15 ч.)

Председателствувал подпредседателят Николай Георгиев

Секретари: Живка Въчкова и Иван Куршумов

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Законопроект за бюджета на Народната Република България за 1954 г.	33	Тодор Прахов	38
Говорили: Димитър Попов	33	Ахмед Юсеинов	40
Министър Станко Тодоров	34	Министър Пело Пеловски	41
Вангел Димитров	37	Лъчезар Аврамов	43
		Приемане на дневен ред за следващото заседание	44

Председателствувал Николай Георгиев: Необходимото число народни представители присъствуват. Откривам заседанието.

Другарки и другари народни представители! Продължаваме разглеждането на законопроекта за бюджета на Народната република България за 1954 г.

Съгласно чл. 28 от Правилника за вътрешния ред давам думата на председателя на бюджетарната комисия д-р. Димитър Попов да изнесе съдоклада на комисията по законопроекта за бюджета на Народната република България за 1954 г.

Димитър Попов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Представеният от правителството за разглеждане единен бюджет на Народната република България за 1954 г. бе подробно разяснен от министъра на финансите с изложението, което той направи пред нас вчера.

Бюджетът за 1954 г. представлява в своята същност финансов програма на народностопанския план за текущата година. Той е призван да обезпечи по-нататъшното развитие на народното стопанство и културата в нашата Родина в съгласие с втория петгодишен план.

Бюджетарната комисия разгледа представения единен бюджет за 1954 г. и намира, че той напълно отговаря на следващата от Комунистическата партия и правителството политика за осъществяване на всеобщия поход на народното стопанство като основа за рязко повишаване на материалното и културното ниво на трудещите се.

Във връзка с внесенния проектобюджет бюджетарната комисия намира за необходимо да обърне вашето внимание върху следните няколко въпроси.

И тази година на Народното събрание се представя бюджет, в който приходите надвишават разходите. Това, както се каза вече, е отличие само за бюджетите на социалистическите държави, докато всички бюджети на капиталистическите страни, без изключение, се съставят с грамадни дефицити.

От предвидените разходи на сума 17 027 235 000 лв. 13 090 100 000 лв. се предвижда да се употребят за финансиране на народното стопанство и за социално-културни мероприятия. Това означава, че над три четвърти от цялата разходна част на бюджета ще бъдат употребени за такива народоползни цели.

Особено важно място заемат разходите, предвидени за по-нататъшното развитие на тежката промишленост, електрификацията и селското стопанство. Тези разходи съставляват над 40% от общата сума на разходите по бюджета.

Комисията намира, че съвършено правилно са увеличени средствата за развитие на тежката промишленост като основа на всички останали клонове на народното стопанство, както и средствата за електрификация. Това ще даде възможност да се увеличи добивът на въглища и енергодобивните мощности, за да се ускори задоволяването на растящите нужди от въглища и електроенергия.

Комисията намира също така за съвършено правилно големото увеличение на средствата, отпуснати за развитието и по-нататъшния поход на нашето селско стопанство. Както съобщи вчера министърът на финансите, това увеличение, в сравнение с 1953 г., се равнява на 464 000 000 лв. и то е в съгласие с решенията на Комунистическата партия и народното правителство за по-нататъшния поход на селското стопанство.

За финансиране на социално-културните мероприятия през 1954 г. се отделят 3 829 000 000 лв. С тези средства ще

се даде нов тласък за развитието на народното образование, науката, изкуствата и лечебно-профилактичното дело.

Известно е, другарки и другари, че социализмът е несъвместим с невежеството и неграмотността. Затова всяка година за просветното дело у нас се отделят големи средства, а в бюджета за настоящата година за просветата се предвиждат повече от 845 000 000 лв., като основната част от тези средства се предвиждат в бюджетите на народните съвети. По такъв начин под разпореджението на народните съвети се предоставят огромни средства за народната просвета, които несъмнено излизат от тях и много сериозно чувство за отговорност за изразходването целесъобразно на тези средства и за правилното ръководене изобщо на просветното дело.

Предвидените средства за развитие на родната наука ще дадат възможности в нашите висши учебни заведения да се подготвят хиляди нови специалисти. Сега в нашите университети и висши учебни заведения се обучават над 33 000 студенти, докато до 9 септември 1944 г. в страната имаше по-малко от 10 000 студенти.

В проектобюджета за 1954 г. се предвижда увеличение на средствата за здравеопазване и социални грижи с 16,5% в сравнение с 1953 г. Тези големи средства, предвидени за здравеопазването на народа, свидетелствуват за топлия грижи на народната власт към здравето на трудещите се, които са стопани на нашата страна.

Увеличението на средствата, предназначени за комуналното стопанство и благоустройството на населените места, с 43% в сравнение с 1953 г. е в пълно съгласие с политиката на Комунистическата партия и правителството за рязко подобряване материалното и културно благосъстояние на народа. За тази цел се предвиждат над 700 000 000 лв., които в по-голямата си част също така са по местните бюджети на народните съвети.

С единния бюджет на Народната република за 1954 г. се предвижда и чувствително увеличение на бюджетите на народните съвети. Тези средства в най-голямата си част ще бъдат употребени за комунално-битови мероприятия, предназначени за задоволяване непосредствените нужди на трудещите се. По отношение приходите най-характерното е това, че основната тяхна част се набира от социалистическото стопанство, а не от данъците, докато в капиталистическите държави печалбите от предприятията отиват в бездънните джобове на капиталистическата класа, а издръжката на държавата там пада преди всичко на плещите на широките трудещи се маси.

Другарки и другари, в проектобюджета е предвидено народните съвети да покрият своите разходи със собствени средства в размер на 26% кръгло. Това е сравнително малко. Този процент може и трябва в бъдеще да се повиши. Това зависи от работата на народните съвети за събиране на всички техни приходи. За съжаление редица народни съвети не залагат упорито за събиране на своите приходи. Така, за 1953 г. сериозно са изостанали околийският народен съвет в гр. Поморие, който е събрал 52,4% от местните данъци и такси, околийският народен съвет в гр. Ихтиман, който е събрал 53% от местните данъци, околийският народен съвет в Сталин, който е с изпълнение 55%, и др.

Комисията счита, че за увеличаване на собствените приходи на народните съвети съществуват големи възможности, които следва да се използват. Тези възможности трябва да се търсят по линията на подобряване работата на финансовите органи и особено по линията на подобряване работата на сто-

панските предприятия от местно подчинение. Увеличаването на собствените приходи на народните съвети ще им даде възможност безпрепятствено да финансират своите мероприятия, а също така да съставят допълнителни бюджети за провеждане на благоустройствени работи за подобряване състоянието на училищата, болниците и пр.

Необходимо е Министерството на финансите да разработи по-задълбочено въпроса за увеличаване на собствените средства на съветите и чрез своите органи да следи за тази работа по места, да подпомага и упътва съветите в това направление.

Реализирането на бюджета за 1954 г. ще зависи преди всичко от изпълнението и преизпълнението на народностопанския план, от изпълнението също така на плана по стопанско-продукцията. Реализирането на бюджета ще зависи от работата на ръководителите на промишлените предприятия, от работата на ръководителите на търговските предприятия, от работата на народните съвети и на финансовите органи. Необходимо е упорита борба за преодоляване трудностите по изпълняването на стопанския план, за подобряване качеството на продукцията, за подобряване организацията на строителството. Необходимо е люта борба за строг режим на икономии, за грижливо и разумно оползотворяване на всяка народна стотинка.

Другарки и другари, тъй като представеният за одобрение от Народното събрание проект на единния бюджет на Народната република България за 1954 г. отговаря напълно на изискванията на партийната и правителствената политика и обезпечавя финансирането на всички мероприятия, предвидени в народностопанския план, бюджетарната комисия предлага на Народното събрание да го одобри без изменение.

Заедно с бюджета за 1954 г. е внесен за одобрение от Народното събрание и отчетът за изпълнението на държавния бюджет за 1952 г.

Бюджетарната комисия предлага Народното събрание да приеме отчета за изпълнение на държавния бюджет за 1952 г. така, както е предложен. (Ръкопляскания)

Председателстващ Николай Георгиев: Другарки и другари народни представители! За изказване по законопроекта за бюджета на Народната република България за 1954 г. по доклада на министъра на финансите и по съдоклада на бюджетарната комисия са се записали за днешното заседание следните другари: министърът на земеделието д-р. Станко Тодоров, народният представител д-р. Вангел Димитров, народният представител д-р. Тодор Прахов, народният представител д-р. Ахмед Юсеинов, министърът на вътрешната търговия д-р. Пело Пеловски и народният представител д-р. Лъчезар Аврамов.

Давам думата на министъра на земеделието д-р. Станко Тодоров.

Министър Станко Тодоров: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! За успешното разрешаване на поставената от партията и правителството задача за непрекъснато повишаване материалното и културно равнище на трудещите се селското стопанство ще играе огромна роля.

В предложението за разглеждане и одобрение законопроект по бюджета за 1954 г. са отразени огромните грижи на партията и правителството за осигуряване по-нататъшен подем на селското стопанство.

Наред с огромния ръст на промишлеността, с развитието на нови отрасли на същата в нашата страна, за което държавата отделя огромни средства, всяка година все повече и повече възрасват грижите за развитието и на селското стопанство, за неговото социалистическо преустройство, непрекъснато се увеличават отпусканите от държавата средства за това.

Наред с предвидените всяка година в бюджета средства за селското стопанство партията и правителството с отделни мероприятия през 1953 г. оказаха неограничена помощ на този сектор от народното стопанство.

Направиха се редица облекчения в задълженията на трудово-кооперативните земеделски стопанства, кооператорите и частните стопани към държавата — намаляване нормите на държавните доставки за мляко, вълна и месо, на напоителните такси и застрахователните вноски, на цените на химикалите, препаратите, торовете и др.

Освен това с приетите от партията и правителството решения през 1953 г. за по-нататъшния подем на селското стопанство се предвижда провеждането на мероприятия, които осигуряват решителен подем във всичките негови отрасли.

Последователните грижи на партията и правителството за всеотстраниното развитие на селското стопанство са отразени и в предлагания проектобюджет за 1954 г. Предвидените в него средства за 1954 г. са с 38,4% в повече от тези, които бяха отпуснати за 1953 г.

От това се вижда, че средствата, които народната власт отпуска за селското стопанство, се увеличават всяка година, докато фашистката власт отпускате нищожни средства.

Не само в общите цифри обаче е разликата в грижите за селското стопанство. Докато фашистката власт влагаше по-голямата част от предвидените нищожни средства за селското стопанство главно за административни разходи, народната власт ги влага за коренно преустройство облика на селското стопанство, за неговото социалистическо преустройство, за изграждане на материално-техническата му база, за разгръщане строителството на напоителни системи и помпени станции, с което се

обезпечава по-нататъшен непрекъснат подем във всичките му отрасли.

Предлаганият проектобюджет осигурява претворяване в живо дело казаното от д-р. Вълко Червенков в доклада му за двестата годишнина на деветосептемврийското въстание: «Нужно е повече средства да се вложат за развитието на селското стопанство, за неговата механизация, главно за укрепване на машинотракторните станции с материална база и с кадри за укрепване на ТКЗС и ДЗС, за нови трактори и комбайни, специални — особено оковни — машини, за увеличаване на минералното таторване, за електрификацията и напояването на селското стопанство.»

Влаганите средства в селското стопанство повишават културата на земеделието, осигуряват навлизането на техниката в селското стопанство, провеждането в широки размери на агротехнически, зоотехнически и мелiorативни мероприятия.

Преустроеното на социалистически основи в по-голямата си част селско стопанство сега е сигурна производствена база в целокупното народно стопанство.

Трудово-кооперативните земеделски стопанства, държавните земеделски стопанства и машинотракторните станции дават вече две трети от изкупуваните от държавата селскостопански произведения в страната.

Всекидневно укрепва кооперативният строй, преодолявайки под непосредствените грижи на партията и правителството, по пътя на огромната материална и организационна помощ, неизбежните по пътя му трудности.

Добивите в трудово-кооперативните земеделски стопанства през последните години превъзпават тези на частните стопани с повече от 20%, а през 1953 г. за основните култури тази разлика бе по-голяма — за пшеницата с 21,7% за слънчогледа с 30,2%, за захарното цвекло с 27,7%, за памука с 32%.

На основата на високите добиви се увеличават и доходите на кооператорите, които получават тези добиви, животът им става по-заможен и по-културен.

Проведената през м. декември 1953 г. трета национална конференция на ТКЗС отбеляза огромния ръст на кооперативното дело, на здравето му вънрняване в народния бит.

Конференцията същевременно отбеляза и не малките съществуващи слабости в ръководството на ТКЗС от страна на Министерството на земеделието и окръжните и околийските органи по селското стопанство, в организацията на труда и използването на кооперативното имущество, в прилагането на агротехническите и зоотехническите мероприятия.

Организационното укрепване на ТКЗС, както и разкриването и използването на скритите вътрешни възможности сега е основна задача на министерството и селскостопанските органи по места.

Задача пред министерството и селскостопанските органи е да помагат и на частните селски стопани, за да могат и те по-активно да участвуват в социалистическото строителство в нашата страна.

В резултат на големите грижи и средства, които отделя нашата държава за развитието на селското стопанство, бяха постигнати успехи и в развитието на животновъдството. В 2715 ТКЗС са създадени ферми за едър рогат добитък, в 2728 — овцевъдни ферми, в 2690 — свиневъдни ферми и в 2659 — птицевъдни ферми. В сравнение с 1952 г. броят на кравите в ТКЗС е увеличен през 1953 г. с 5,4%, на овцете с 10,8%, на свинете с 46,9%, на птиците с 57%.

Увеличени са зоотехническите мероприятия. През 1953 г. е извършена метизация на 50% повече крави, отколкото през 1952 г., и на овце с 30%, изкуствено осеменени са с 25% повече крави, с 30% повече кози. Силажирани са близо два пъти повече храни в ТКЗС през 1953 г. в сравнение с 1952 г.

В резултат на прилаганите зоотехнически мероприятия постигнати са редица успехи в повишаване продуктивността на животните. Така, в трудово-кооперативните земеделски стопанства в района на държавния племенен расадник за кулското говедо от 610 крави е получено средно на крава над 2468 литра мляко. Постигнатото обаче в областта на животновъдството е далеч недостатъчно. Развитието на животновъдството силно изостава от нарастващите нужди на страната.

Основната причина за изоставането на животновъдството у нас е слабата фуражна база и недостатъчните зоотехнически мероприятия за обновяване на животновъдното стадо с породист и високопродуктивен добитък.

За ликвидиране слабостите в развитието на животновъдството партията и правителството предприемат редица енергични мерки. Още през тази година площта на фуражните култури се увеличава с един милион декара в сравнение с 1953 г., а до края на 1957 г. се предвижда площта на фуражните култури да достигне 18 600 000 декара, с което се създават условия за здрава фуражна база за животновъдството в нашата страна.

Значително повече средства са предвидени в проектобюджета за осъществяване на зоотехническите мероприятия през 1954 г. Те са с 61% повече от отпуснатите средства през 1953 г. и близо 4,5 пъти повече от тези през 1952 г.

Средствата, предвидени за държавните племенни расадници, са увеличени за 1954 г. с близо 50% в сравнение с тези от 1953 г. Освен средствата, предвидени в републиканския бюджет, значителни суми за зоотехнически мероприятия са предвидени и в бюджетите на народните съвети

За изпълнение на зоотехническите мероприятия се предвижда вносът на 4 пъти повече породисти бичи в сравнение с 1953 г., на 3 пъти повече мериносови и цигайски кочове и други ценни разплодни животни.

За успешното развитие на животновъдството от съществено значение са условията, при които се отглеждат животните.

Всяка година държавата отделя значителни средства за разгръщане строителството на животновъдни помещения в държавните земеделски стопанства и ТКЗС.

Всяка година в кооперативните дворове израстват нови краварици, конюшни, овчарници, телчарници, свинарници и др. Общо в ТКЗС до края на 1953 г. са построени 21 559 селскостопански сгради, без извънпаметните, построени през 1953 г.

През 1954 г. ще се построят в ТКЗС краварници за 30 000 крави, телчарници за 35 000 телета, свинарници за 28 000 глави, птичарници за 600 000 кокошки и други селскостопански сгради.

През 1954 г. се слага началото на механизацията на работата в животновъдните ферми.

За всичко това държавата предоставя необходимите средства на трудово-кооперативните земеделски стопанства.

Увеличаването броя и повишаването продуктивността на животните е свързано с успешната борба против загубите от безплодието, заболяемостта и смъртността по животните. Проведените мероприятия през 1953 г. затвърдиха успехите при ликвидиране на шала, сала, дурина, беса, шарката, сведоха до единични огнища чумата по свинете и птиците и съществено ограничиха туберкулозата и бруцелозата по говедата и червенката по свинете.

С профилактична цел се приложили 33 вида серуми, вакцини и други биопродукти, произведени от ветеринарните институти. Броят на вакцинираните животни през 1953 г. достигнал 14 309 540. В борбата с паразитните болести само срещу метила са третирани лечебно 1 220 000 говеда и овце. Сложи се началото на разработката на паразитологична карта на страната и се прилага масово обезпаразитяване на животните. Създадох се 38 диагностични и физиотерапевтични кабинети при ветеринарните лечебници, където се лекуваха общо 902 000 животни.

Тази година се въвежда безплатното лечение на животните, а съветският метод на диспансеризация на животните и зоохигиенно обследване ще обхване 1517 трудово-кооперативни земеделски стопанства и ДЗС.

В основата на ветеринарното обслужване на ТКЗС, ДЗС и други стопанства здраво залга внедряването на зоохигиената и профилактиката на заразните, паразитните и незаразните болести по селскостопанските животни.

Предложеният проектобюджет напълно осигурява не само затвърдяването на постигнатите успехи, но и тяхното по-нататъшно разширяване.

Значителни средства предвижда проектобюджетът за осигуряване на високи добиви от растениевъдството. Тези средства осигуряват успешното провеждане на мероприятията, залегнали в постановлението на Централния комитет на партията «За по-нататъшния подем на селското стопанство».

Средствата за растениевъдството, включително и за контролиране качеството на семената, предвидени за 1954 г., са с 41,6% повече от тези през 1953 г. Това ще спомогне за още по-голямо разгръщане на агротехническите мероприятия и на борбата с болестите и неприятелите по растенията.

От голямо значение за увеличаване добивите е правилното земеползуване и внедряване на тревополната система на земеделие. Това е възможно само при цялостното земеустройство. В резултат на значителните средства, отделени всяка година, повече от 50% от обработваемата площ на ТКЗС е земеустроена и повече от 60% от тази на ДЗС. Върху повече от 44% от обработваемата площ на ТКЗС са въведени сеитбооборъщения.

Внедряването на тревополната система осигурява високи и постоянни добиви от селскостопанските култури, с което се създават условия за непрекъснато подобряване жизненото равнище на трудещите се.

Най-важен дял в борбата за висока агротехника и осигуряване на високи добиви има механизацията на селскостопанските работи.

Сумите, предвидени в проектобюджета, за увеличаване на механизацията в селското стопанство и финансиране на МТС, нарастват от 465 716 510 лв. за 1953 г. на 688 411 000 лв. за 1954 г. или с близо 50%.

С предвидените средства се осигурява увеличаване през 1954 г. броя на тракторите с 1300, на комбайните с 550 и няколко хиляди броя прикачни машини (редосеялки, култиватори, люцилиници, брани и др.).

В резултат на увеличени брой машини значително ще нарастне механизацията на отделните видове работа в ТКЗС. През 1954 г. подмятането на стърнищата ще се механизира на 84,6%, на дълбоката оран на 75%, на култивирането на 64%, на окопаването на 19,1%, или общо през 1954 г. ще се механизират 56% от всички полски работи в ТКЗС.

Ще се увеличи броят на тракторните бригади в МТС от 1100 през 1953 г. на 1600 през 1954 г., с което се осигурява всяко ТКЗС с обработваема площ над 8000 декара да се обслужва от самостоятелна тракторна бригада. Това ще подобри значително обслужването на ТКЗС и ще се създадат

условия за по-пълно съчетаване работата между тракторните и полевъдните бригади.

В проектобюджета се предвижда значително увеличение на капиталовложенията за създаване здрава материална база на МТС. В МТС ще се построят през 1954 г. 40 ремонтни работилници, 30 нефтобази, ще се построят и 4 нови ремонтни предприятия за основен ремонт на тракторите. Ще се подобри оборудването на съществуващите ремонтни работилници и ремонтни предприятия.

Значителни средства в проектобюджета са предвидени за подобрене заплащането на трактористите и инженерно-техническия персонал в МТС, ДЗС и ремонтните заводи. Осигуряват се средства за преминаването на прикачвателите като сезонни работници в МТС.

МТС стават основен фактор за агрономическото и зоотехническото обслужване на ТКЗС. На работа в ТКЗС се отправят 2000 агрономи и зоотехници, които ще бъдат в пъта на МТС. Към 1500 агрономи и зоотехници са вече назначени и замиланават в съответните ТКЗС, които те ще обслужват. С това значително се подобрява агрономическото обслужване на ТКЗС.

Правителството реши да увеличи чувствително възнаграждението на селскостопанските специалисти, които отиват на работа непосредствено в ТКЗС.

За селскостопанските специалисти, които отиват в ТКЗС, се открива широко поле за работа, за приложение в практиката на агрономическите знания, които те са придобили в университетите. Дългът на селскостопанските специалисти ги зове да се притекат на помощ на ТКЗС със своите знания и да се включат активно в борбата, която водят кооператорите за повишаване плодородието на почвата, за получаване на високи добиви и висока продуктивност от животновъдството.

В предложения бюджетпроект за 1954 г. средствата, предвидени за капиталовложения в мелiorативното строителство, в сравнение с 1953 г., са увеличени на 183% кръгло. Това само по себе си е значително увеличение, но за да се прецени по-добре каква огромна разлика има в мащабите на мелiorативното строителство и на влаганите средства за това до 9 септември 1944 г. и след тази дата е необходима малка справка.

Ако вложените средства през периода 1921—1944 г. вземем за 100%, то само за 1954 г. имаме 116%, или вложените средства в мелiorативното строителство (без това за изворите) от народната власт за една година са с 16% повече, отколкото са вложени за 23 години буржоазна власт.

Като прибавим към тази сума и средствата, които ТКЗС ще получат в заем от държавата през 1954 г., за да ги вложат в мелiorативното строителство, то превъзпитието ще бъде със 74%.

При това трябва да се отбележи, че капиталовложенията в мелiorативното строителство през периода на буржоазната власт са предимно от средства на членовете на водните синдикати, като държавата е участвувала с незначителни средства.

През 1954 г. се разгръща голямо хидромелiorативно строителство по изграждане на Старозагорската напоителна система, която ще използва водите на извор «Г. Димитров», по изграждане на Росишката напоителна система, завършване на Сандровската напоителна система, изграждане на Софийската напоителна система, която ще използва водите на извор «Сталин», и редица други обекти.

Освен това значителни са и средствата, които ТКЗС получават като дългосрочни заеми за мелiorативното строителство. За 1954 г. в сравнение с 1952 г. тези средства са удвоени.

През 1954 г. ТКЗС ще построят с предоставени в заем средства от държавата 400 хидромелiorативни обекти, от които: 46 мокрозавира, 35 прудове, 183 помпени станции, 75 кладенци, 48 малки напоителни полета и 13 обекта за довършване.

Освен това със собствени средства ТКЗС ще изградят 187 пруда, 2000 сондови пробиви и 989 помпи.

С тези мероприятия до края на 1954 г. се осигурява за напояване допълнителна площ 150 000 декара.

Починът, подет от страдържанските кооператори през 1953 г. за най-широко използване на всички местни водоизточници намери най-широко разпространение. През 1953 г. бяха построени 347 местни хидромелiorативни обекти, в резултат на което поливните площи в страната се увеличиха със 123 500 декара. Построяването на 400 нови хидромелiorативни обекта от ТКЗС през тази година изисква още сега, през зимните месеци, да се започне най-усилената работа и да се разгръне строителството преди настъпване сезона на усилената полска работа. Хидромелiorативното строителство в ТКЗС трябва да се завърши до м. май, за да се използва водата от тези водоизточници за напояване на селскостопанските култури още през това лято.

Влагането на тези огромни средства води до значително разширяване на поливните площи. През 1953 г. техният размер е увеличен с 25% в сравнение с 1952 г.

Сега в действие са 16 държавни напоителни и отводнителни системи, които осигуряват вода за напояване земите на повече от 540 трудово-кооперативни земеделски стопанства и хиляди частни селски стопанства срещу минимално заплащане. По решение на правителството от 1954 г. влезе в сила нов тарифа за заплащане на водата, давана от държавните напоителни системи за напояване, като вместо по 6 ст. за 1 кубичен метър вода се заплаща по 1 ст. за 1 кубичен метър вода.

чески метър изразходвана вода ТКЗС ще плаща само по 1 ст. за кубически метър.

При това средствата, събирани от водоползвателите, ще се изразходват изключително за подобряване и разширяване на съответните напоителни системи.

Държавата фактически по-разходите по поддържането на напоителните системи и издръжката на персонала в тях, като самите напоителни системи от 1954 г. от предприятия на селскостопански разчет преминават на държавен бюджет. В проектобюджета са предвидени 41 милиона лева за финансиране на напоителните и отводнителните системи.

Така предвидените средства в раздела за мелiorативното строителство напълно осигуряват провеждането на набелязаните в плана за 1954 г. мелiorативни мероприятия и ще спомогнат за получаване на високи и устойчиви добиви от селскостопански култури.

В проектобюджета е отразена задачата за по-нататъшното развитие на ДЗС като многоотраслови рентабилни социалистически селскостопански предприятия. През 1953 г. земята в ДЗС се увеличи с 212 000 декара, или общо сега ДЗС имат 1 790 000 декара земя срещу 200 000 декара през 1948 г. Броят на говедата се увеличи през 1953 г. 5 пъти в сравнение с 1948 г., а само кравите — 5,40%. Броят на овцете — близо 4 пъти, броят на свинете — 20 пъти.

Държавните земеделски стопанства отговарят на грижите на народната власт и с увеличаване размера на предадената продукция. Доставка на мляко през 1953 г. в сравнение с 1949 г. е увеличена близо 15 пъти, на месо 14 пъти, на зърнено-хлебни 16 пъти, на вълна близо 3 пъти.

Достигането на това увеличение бе възможно освен в резултат на увеличаване площта на ДЗС, но и поради по-голямата техническа превъзможност на стопанствата в резултат на увеличаването се всяка година капиталовложения. Предвижда се значително увеличение на средствата за строителство в ДЗС. През 1954 г. се планира да се построят нови десетки жилищно-битови сгради, голям брой селскостопански постройки. Средствата, предвидени за строителството през 1954 г., са увеличени с повече от 20% в сравнение с 1953 г.

Трябва да се подчертае обаче, че резултатите от дейността на ДЗС все още не са такива, че да оправдаят напълно полаганите грижи за тях. В работата на ДЗС има не малко сериозни слабости, които трябва да се преодолеят през 1954 г.

Подметът на селското стопанство не може да се осигури без подготовката на квалифицирани ръководни и изпълнителни кадри на селското стопанство.

Бурният ръст на механизацията на селското стопанство, снабдяването на МТС с мощни съветски дизелови трактори, комбайни и най-различни видове селскостопански машини от родната индустрия, внедряването на техниката във все повече области на селското стопанство поставиха настоятелно въпроса за увеличаване количеството и квалификацията на механизаторските кадри у нас.

За овладяването на тази техника се откри факултет за подготовка на инженери по механизация и електрификация на селското стопанство, създадох се нови училища за трактористи, комбайнери, механици, тракторни бригадери. Докато до 1944 г. се подготвяха годишно в частни курсове по 40—50 трактористи, само през последните няколко години се подготвиха 14 296 механизатори, от които трактористи — 6000, комбайнери — 2150, механици — 401, тракторни бригадери — 550, помощник-трактористи — 3800, помощник-комбайнери — 3470.

Съгласно постановлението на Централния комитет на партията за по-нататъшния подем на селското стопанство през 1954 г. ще се подготвят нови 3500 механизатори. За тази цел през 1954 г. се откриват нови три училища за механизатори. Реорганизиран се всячки училища по механизация с оглед да се подобри учебната и методично-възпитателната работа в тях. Курсистите в тези училища ще получават безплатно обучение, храна, квартира, работно облекло. Освен това ще получават и месечна стипендия.

Широко развитие доби у нас и средното земеделско образование. Сега в нашата страна има 26 селскостопански техникуми, или 4 пъти повече, отколкото бяха средните земеделски училища до 9 септември 1944 г. За да се отговори на непрекъснато нарастващите нужди на социалистическия сектор в селското стопанство, през последните години се откриха селскостопански техникуми по редица нови специалности: по механизация и електрификация на селското стопанство, по хидромелиорации, по агролесомелиорации, по земеустройство и по ветеринарна медицина.

Общо в селскостопанските техникуми сега се обучават 6690 курсисти, значителна част от които живеят в общините при техникумите. Броят на младежите и девойките, които завършват техникумите, ежегодно се увеличава. От 1947 г. до 1953 г. са завършили селскостопанските техникуми 4213 младежи и девойки, по-голямата част от които са се включили на работа в ТКЗС, ДЗС и МТС като младши агрономи, зоотехници и др.

В 28 едногодишни и двугодишни школи се готвят бригадери за ТКЗС — полеведи, животновъди, овсчари-традиари и др. Курсистите в бригадирските училища се учат напълно на държавна издръжка. Сега в тези училища се обучават 1780 курсисти. Общо от 1947 г. до 1953 г. в тези училища са завършили 9046 курсисти.

В четирите школи за председатели на ТКЗС са подготвени досега 1436 председатели на ТКЗС. Мнозина от тях, прилагайки на практика добитите от школите знания, постигнаха забележителни производствени резултати и бяха наградени с високи трудови отличия.

Учебно-възпитателната работа в селскостопанските училища и школи се изгражда на основите на прогресивната съветска педагогическа наука, на основата на живата връзка с нашето социалистическо строителство.

За осъществяването на тази програма за подготовката на кадри в селското стопанство са предвидени в проектобюджета необходимите средства, които нарастват от 47 580 000 лв. през 1953 г. на 60 122 000 лв. през 1954 г.

За масова агротехническа просвета в страната е организирана широка мрежа от агротехнически и зоотехнически кръжоци и курсове. В тях трудещите се селяни усвояват придобивките на прогресивната агрономическа наука и челият опит в селското стопанство. През 1953 г. в курсовете и кръжоците са се учили повече от 90 000 трудещи се селяни. През тази зима откритите 3713 агро и зоотехнически курсове и кръжоци се посещават от 90 783 кооператори и кооператорки. Агротехническите и зоотехническите курсове и кръжоци са важно средство за създаване на многохилядна армия майстори на високи добиви от селскостопанските култури и висока продуктивност от животновъдството в трудово-кооперативните земеделски стопанства.

Успехът на селското стопанство е тясно свързан с развитието на селскостопанската наука, с все по-тясното ѝ свързване с практиката за все по-пълно задоволяване изискванията на преустроеното на социалистически основи селско стопанство.

За осигуряване развитието на научно-изследователските учреждения в областта на селското стопанство държавата отделя огромни средства. В предложения проектобюджет са отразени грижите за осигуряване по-нататъшното развитие на селскостопанската наука. Само за научно-изследователските учреждения под ведомството на Министерството на земеделието през 1954 г. са предвидени близо 10 пъти повече средства, отколкото през 1944 г. Само за 1954 г. са предвидени за тази цел 50 529 000 лв. срещу 42 532 482 лв. през 1953 г.

Под огромните грижи на партията и правителството, с всекидневната безкористна братска помощ от Съветския съюз преустройващото се на социалистически основи селско стопанство е в състояние да изпълни с успех задачите, които му се поставят за осигуряване по-нататъшното непрекъснато повишаване материалното и културното равнище на трудещите се.

Гаранция за това е в съзнателното и активно участие на трудещите се селски стопани, кооператори и некооператори, в разгорялото се социалистическо съревнование в чест на шестия конгрес на Българската комунистическа партия, в борбата за високи добиви от всички селскостопански култури и висока продуктивност от животновъдството.

Сега по цялата страна в ТКЗС, в ДЗС, в МТС кипи усилена подготовка за пролетната сеитба: почистват се семената за посев, ремонтира се селскостопанският инвентар и машини, извозват се торове на полето, води се борба за запасяване с повече влага почвата чрез снеготаздръжане, полагат се грижи за успешното излизване на добитъка, за повишаване на неговата продуктивност чрез подобряване храненето и гледането му през зимните месеци.

Другарки и другари народни представители! Когато обсъждаме проектобюджета на нашата страна и средствата, които се предвиждат за отделните отрасли, ние същевременно обсъждаме конкретните мероприятия за осъществяване на нашата мирна политика през 1954 г.

Колко голяма е разликата в политиката на нашата страна и тази на капиталистическите страни се вижда най-ярко, като се проследи как тя се отразява и в областта на грижите за селското стопанство.

Докато за военна подготовка в съседна нам Турция се отделя до 70% от държавния бюджет, за нуждите на селското стопанство се заделят само 3%. Аграрният въпрос в Турция е там, където бе и през времето на султаните. Днес 13% от стопанствата, занимаващи се със земеделие, владят 77% от обработваемата земя, а останалите 87% земеделски стопанства владят само 23% от обработваемата земя.

Безправие и нищетата, при които живее турското селячество, ясно и картинно са дадени в турското сп. «Ягмур гетопрак»: «Продаването и купуването на села е обикновено явление в Южен и Югоизточен Анадол. Повечето от селата там, както и цялата земя принадлежи на помещиците. Селяните обработват земята, а помещиците получават реколтата. От събраната реколтата на селяните се дава за през годината част за прехрана, която едва-едва стига до реколтата на следната година. Има едри помещици, на които принадлежат по 30—40 села. В тези села помещикът се ползува с правото да постъпва със селяните така, както си иска. По желание помещиците могат да продават селяните на търг заедно със земята.»

Не е много по-добро положението и на трудещото се селячество в Гърция и Югославия, където също лъвската част от бюджета на тези страни отива не за развитие на народното стопанство, а за вечна подготовка. Например в Югославия, според данни на «Вьесник», основната обработка на земята — оран, подметка и др., повече от 80% се извършва по първобитен начин. Днес югославските фабрики за селскостопански машини, които работят само с около 60% от напачитата си, не

са в състояние да пласират дори 40% от произведенията си. Производството на изкуствени торове е с 51% по-малко, отколкото преди войната. Тези данни сами по себе си ясно говорят за състоянието на югославското селско стопанство и не се нуждаят от коментари.

Другари! В предлагания за одобрение от Народното събрание проектобюджет за 1954 г. е отразена мирната политика на нашата народна власт, политика, която осигурява всестраниното развитие на нашето народно стопанство, политика, която гарантира и обезпечава мирния и градивен труд на нашия народ, политика, която води до рязкото повишаване материалното и културното равнище на трудещите се в нашата Народна република България.

Одобрявам напълно предложението от министъра на финансите бюджет за 1954 г. (Ръкопляскания)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата за изказване народният представител Вангел Димитров.

Вангел Димитров: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Предложението за разглеждане и одобрение от Второто Народно събрание бюджетпроект за 1954 г. е ярък израз на грижите на партията и правителството за всестраниния подем на нашата родина. Грижата за непрестанното подобряване на материалното и културното положение на трудещите се в нашата страна се вижда от всяко перо на бюджетпроекта. Бюджетпроектът за 1954 г. с всяка своя цифра ни говори за ускореното развитие на нашето социалистическо стопанство, за последователната политика на мирно строителство, която проведената неотклонно нашето народно правителство в изпълнение заветите на безсмъртния учител и вожд на нашия народ Георги Димитров.

С бюджетите, които бяха гласувани през годините на народната власт, бе осигурен решителен напредък в индустриализацията на нашата Родина. От изостанала земеделска страна тя се превръща в индустриално-земеделска със своя родна тежка промишленост.

През 1953 г. бе завършено строителството на нови големи обекти на тежката промишленост.

Както е известно, пуснат бе в пробно действие първенецът на нашата черна металургия — металургичният завод «Ленин», който ще дава на страната засега 50 000 тона стомана и 40 000 тона прокат. Заедно с това в действие централната обогатителна фабрика в Димитрово, големият флотационен завод в Рудозем, третата цементова пещ на завода «Вулкан», с която се осигурява парастането на нашето цементово производство с около 15—20%. Завършени бяха нови цехове към завода за селскостопански машини «Г. Димитров», към машиностроителния завод «Г. Димитров» — Видин, продължено бе строителството на книжната фабрика към целулозния завод «Стефан Кираджиев». Към завършване е вече второто по големина химическо предприятие в страната ни — заводът за сода «Карл Маркс».

Общо за Министерството на тежката промишленост капиталовложенията през 1953 г. възлизат на около 1 000 000 000 лв. В сравнение с 1950 г. те са се увеличили над два пъти.

Наред с големите строежи на фабрики и заводи, на нови рудници към предприятията на тежката промишленост бяха завършени работнически жилища с 47 300 кв. метра жилищна площ, които са предадени вече за ползуване от трудещите се.

Големи грижи партията и правителството отделят за механизирването на производството, за облекчаване труда на работниците в нашите предприятия, за повишаване на неговата производителност. Заедно с изграждането на новите промишлени предприятия, снабдени с нова прекрасна съветска техника, в съществуващите фабрики и заводи се монтират също така нови машини и механизми, доставени от чужбина или изработени в нашите машиностроителни заводи. Само за каменноугленото производство средствата изразходвани за машини и съоръжения през 1953 г. са нараснали над 211% в сравнение с 1950 година.

През 1953 г. промишлената продукция по неизменни цени за 1939 г. нарасна в сравнение с 1952 г. общо за министерството с 13,6%. Най-голямо нарастване имат: манганова рудната промишленост — с 62,8%, рудно-химическата — с 48%, химическата — с 35,4%, металообработката — с 22,6%, целулозно-книжната — с 18,2%, нерудните изкопаеми — с 18%, строителните материали — с 15,7%, черната металургия — с 15,3%, топлиодобивната — с 11,3% и т. н.

Тези резултати нашата тежка промишленост постигна благодарение щедрата братска помощ на великия Съветски съюз, благодарение упорития труд на колективите на нашите предприятия, които, учейки се непрестанно от опита на своите съветски другари, разгръщат масово социалистическо съревнование, внедряват все по-широко и успешно новите социалистически методи на работа. В минно-добивната промишленост се прилага с успех многозобойната система, цикълът за 24 часа и скоростните проходки. През месец ноември младежката бригада «Васил Левски» от «Антрацитни мини», бригадир Димитър Величков и главен инженер Костадин Андонов, която бе изпратена в Маришката басейн за обмяна на опит, работейки многозобойно, постигна рекордни постижения за нашата страна — 600 линейни метра напредък. В чест на Деня на миньора бригадата на Кольо Минчев с бригадери Петър Димов, Димитър

Сотиров, Иван Кръстев и Стефан Стефанов от Съветско-българското минно предприятие, работейки на един забой, постигна 501 линейни метра проходка.

В машиностроенето расте броят на стахановците, майстори на скоростното и силно рязане на металите. В много предприятия се прилага резултатно начинът на Левченко и Муханов за снижение себестойността на продукцията при всяка производствена операция. През деветмесечieto на миналата година по почин общо в предприятията на министерството са работили 6270 души, в резултат на което са реализирани 26 156 000 лв. икономии за народното стопанство. През 1953 г. в предприятията на тежката промишленост са постъпили 4625 рационализаторски предложения или 55% повече от 1952 г. От тях са внедрени 1589 предложения с общ икономически ефект над 12 188 000 лв.

За своята отлична работа в борбата за изпълнението и преизпълнението на плана редица предприятия от тежката промишленост станаха носители на преходното червено знаме на Министерския съвет, като Химкомбинат «Сталин», завод «В. Червенков» — Стара Загора, предприятието «Фурнир», Горското промишлено предприятие във Велинград, машиностроителен завод «Вагрянка», мина «Росен», мина «Лев», а други — на преходното червено знаме на Министерството на тежката промишленост и Централния съвет на профсъюзите, като завод «Антон Иванов» — София, Геолого-проучвателен обект — Етрополе, завод «Цветметром» и т. н.

Колективите на много фабрики и заводи на тежката промишленост рапортуваха пред партията и правителството за предсрочно изпълнение на своите годишни планове и дадените обещания пред другаря Вълчо Червенков. Машиностроителният завод «В. Червенков» в Стара Загора за 11 месеца изпълни годишния си план 105%, а мина «Николаево» — 107%, колективът на Химкомбината изпълни годишния си план 127%, а мина «В. Коларов» — 125%. Най-голямото минно предприятие у нас «Г. Димитров», което дава на страната над 80% от каменните въглища, също преизпълни годишния си производствен план.

В представения за обсъждане и гласуване от Народното събрание бюджетпроект за 1954 г. се предвиждат още по-големи суми за осигуряване по-нататъшния растеж на тежката промишленост, за осигуряване провеждането на необходимите мероприятия във връзка с изпълнението на новите големи задачи, които партията и правителството поставят пред нашата тежка промишленост с проектодирективата по втората петилетка и с плана за 1954 г.

Както е известно, по втория петгодишен план се предвижда в края на 1957 г. в сравнение с 1952 г. производството на железни руди да нарасне 2,9 пъти, на оловно-цинкови руди — 2,6 пъти, на медни руди — 3,4 пъти. Продукцията на машиностроенето и металообработването ще се увеличи с около 78%, на химическата промишленост — не по-малко от 90%, на промишлеността за строителни материали най-малко с 82%, на дърводобива — с около 47% и т. н.

През втората петилетка особени грижи се отделят за развитието на каменноуглената промишленост и на черната и цветната металургия. Ще бъдат въведени в действие Оловно-цинковият завод, ще бъде разширен Металургичният завод «Ленин» ще започне строителството на медодобивен завод. Производството на чугун ще се увеличи 15 пъти, на прокат — около 10 пъти и на олово — около 5,5 пъти.

Добивът на лигнитните въглища ще се увеличи около 2,7 пъти, на кафявите — с 60%, на черните — 2,5 пъти, на антрацитните — 2 пъти. С оглед на голямото увеличаване при производството и използването на лигнитните каменни въглища като основно гориво се предвижда голямо увеличение на мощностите в Маришката и Софийската каменноуглени басейни. Заедно с това ще бъдат пуснати в действие нови рудници и ще бъдат разширени съществуващите в Димитровския, Бобовдолския, Пиринския, Черноморския и Балканския каменноуглени басейни.

За осъществяване на тази широка програма за развитие на минно-добивната промишленост и по-конкретно на каменноугленото производство през втората петилетка се предвиждат пет пъти по-големи капиталовложения в сравнение с първата петилетка. Само през 1954 г. за каменноугленото производство се предвиждат повече капиталовложения, отколкото са изразходвани за същата цел през първата петилетка.

Нашето машиностроене ще увеличи производството на машини и механизми за нуждите на минно-добивната промишленост, за увеличаване производителността и облекчаване труда на минните работници. Ще бъде усвоено производството на шахтова извозна машина с дълбочина 500 м, нов тип вериген транспортър, рудничен центробежен вентилатор с 500—600 куб. м в минута, електрохидравлическа прибавачка по съветски образци, маневрен хастел, лебедка, вертикален цилиндричен трон, руднична желязна вагонетка с вместимост 2500 дитра, пневматическа скреперна лебедка за рудните мини и др.

Освен това за каменноугленото производство ще бъдат доставени от чужбина багери, локомотиви, думкари, гондори, булдозери, пътепродвигатели и други видове модерни машини и съоръжения. На откритите рудници в нашите каменноуглени

мини вече се използват крачеци екскаватори, доставени ни от Братския Съветски съюз.

Внедряването на тези модерни машини и механизми в минното производство ще спомогне за изпълнение на задачата, поставена с проекто-директивата на VI конгрес на партията по втория петгодишен план — през 1957 г. механизацията на изкопаването в подземните рудници да достигне за подготвителните работи 90% и за очистните — 86%, а механизацията на товаренето — в подготвителните работи да достигне 25% и за очистните — 35%.

Във връзка с изпълнението на постановлението на партията и правителството за осигуряване по-нататъшния подем на селското стопанство през 1954 г. нашето машиностроение ще даде на селското стопанство редица нови видове машини и селскостопански инвентар, като тракторен плуг П-5—35, лозарска универсална машина ВУМ-60, тракторна сенокосачка К-2 и др. Особено внимание се отделя за увеличаване и решително подобряване качеството на резервните части. Машиностроителните предприятия произвеждат понастоящем над 2500 вида резервни части за селскостопанските машини.

Доставката на тези машини за нашето селско стопанство ще спомогне за засилване на механизацията на производствените процеси за осигуряване на по-високи добиви от единица площ, за осигуряване на повече селскостопански произведения за трудещите се в нашата страна, за увеличаване доходите на трудещите се селяни.

Следващи линията на социалистическата индустриализация, и през 1954 г. се отделят големи средства за ново капитално строителство в областта на тежката промишленост. Това важи особено за каменноуглената промишленост, за цветната металургия, машиностроенето, рудодобивната промишленост и други отрасли. Така например капиталовложенията за цветната металургия през 1954 г. ще нарастнат в сравнение с 1953 г. на 548%, за желязо-рудната промишленост — 201%, за каменноуглената промишленост — 185,1%, за машиностроенето — 166%, за дървообработващата промишленост — 134%, за дърводобива — 121%.

Бюджетът за 1954 г. ще осигури въвеждането в действие на нови мощности в предприятията на тежката промишленост, както в новопостроените, така и в разширените и съществуващите.

Внедряването на тези нови машини и механизми в предприятията на тежката промишленост означава значително увеличаване продукцията на отделните отрасли на нашата тежка промишленост, означава повече каменни въглища, руди и концентрати, повече метали, строителни и дървени материали, повече химически произведения, повече машини и инвентар за нашата страна, за нашия народ.

През 1954 г. ще се осигури завършването и пускането в експлоатация на двата големи рудника: «Република» — вторият етап, и «Тева» — Димитър Благоев. Ще влязат в действие рудниците «Болшевик», «Меричлери 2» и «Чукурово 2». Ще бъдат разширени някои рудници при мините «Г. Димитров», «Бобов дол», «Пирин», «Черно море», «Маришки басейн», «Чумерна», «Славенски мини», «Лев», «Антрацитни мини» и т. н.

В рудодобивната промишленост с бюджета за 1954 г. ще се осигури разширяването на голям брой рудници в мините «В. Коларов», «Железни руди», «Панагюрски мини», «Росен», «Върли бряг», «Чипровци», минният завод «Г. Димитров» — Елисейна и др. Ще влязат в действие няколко цеха на Оловно-цинковия завод в Кърджали. Значително ще бъде разширен металургичният завод «Ленин».

Наред със строителството на производствени сгради и обзавеждането на предприятията с нови машини, инсталации и съоръжения особено внимание партията и правителството отделят през 1954 г. за жилищното строителство, за нуждите на работниците и техните семейства, за строителството на културно-битови сгради — културни домове, бани, перални и др., за благоустрояването на промишлените центрове. През периода на втората петилетка от 1953 г. до 1957 г. само към каменноуглените мини ще бъдат построени жилища с обща площ над 240,000 кв. метра.

Само по плана за 1954 г. към каменноуглените мини ще бъдат завършени 246 бекярски жилища и 729 апартамента. От тях на миньорите от мина «Г. Димитров» ще бъдат предоставени за ползуване 95 бекярски жилища и 262 апартамента. В «Маришки басейн» ще бъдат изградени 20 бекярски жилища и 282 апартамента. За миньорите от мина «Черно море» — 56 апартамента. За миньорите от мина «Пирин» — 20 бекярски жилища и 16 апартамента. Предвижда се също така строителството на работнически жилища при мина «Чукурово», «Антрацитни мини», мина «Лев», Балканския басейн и др.

Миньорите от рудните мини през 1954 г. ще получат шест бекярски жилища, 154 двустайни, 12 тристайни и 4 четиристайни апартамента. Освен това ще бъдат построени и 20 временни жилища.

За нуждите на работниците от химическите предприятия през 1954 г. ще бъдат построени две бекярски жилища и 151 апартамента в Димитровград, Девня, Костенец, Пловдив, Белово и други индустриални центрове. Нови жилища ще получат и работниците от машиностроителния завод «Сталин» в Димитрово.

Във връзка с подобряване работата по подготовката на кадри за тежката промишленост правителството ежегодно увели-

чава средствата, необходими за издръжката на техникумите и фабрично-заводските училища. Към Министерството на тежката промишленост са организирани 32 техникума за подготовка на среден технически кадар за различните отрасли, една школа за ръководни кадри и един институт за подготовка на учители за техникумите. Само за издръжката на техникумите по бюджета за 1954 г. се предвиждат около 20 000 000 лв. или с едно увеличение в сравнение с миналата година около 12%. Ще продължи строителството на техникума в Пловдив, а в Димитровград ще почне изграждането на нов голям минен техникум. Значителни средства се предвиждат по бюджета за обзавеждането на учебни работилници с машини и съоръжения, инструменти и прибори.

Големите и отговорни задачи, които стоят пред нашата тежка промишленост, изискват разширяването на научно-изследователската дейност в отделните отрасли, най-широко използване постиженията на науката и техниката в производството. Във връзка с това с бюджета за 1954 г. се предвижда значително увеличаване на средствата за издръжка и обзавеждане на съществуващите научно-изследователски институти към министерството — 2 816 000 лв., или едно увеличение със 120%. Наред с Централния научно-изследователски институт за горска промишленост и Минно-технологичния институт създават се научно-изследователски институти за химическа промишленост, както и институт за металургията и нерудните изкопавани.

Другарки и другари народни представители! С бюджета за 1954 г., така както е предложен за обсъждане и гласуване от Народното събрание, се осигуряват достатъчно средства за осъществяване на големите задачи, които се поставят за втората година от петилетката пред нашата тежка промишленост с проекто-директивата на VI конгрес на Българската комунистическа партия по втория петгодишен план. Със средствата по бюджета за 1954 г. ще се осигури значително развитие преди всичко на нашето каменноуглено производство и на нашата цветна и черна металургия. Бюджетът ще спомогне за решаване на главната задача на втората петилетка — рязкото подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се у нас.

Решенията на VI конгрес ще бъдат нов ярък израз на последователната политика на нашата партия и правителството за осигуряване непрестанния подем на народното ни стопанство по пътя на изграждането на социализма.

В дните на подготовката на конгреса на партията нашите работници, инженери и техници от фабрики, заводи и строителни обекти, от всички предприятия в страната разгарят масово социалистическо съревнование и ще посрещнат конгреса с нови трудови успехи.

С дружни усилия да направим нашата Родина цветуща, да направим нашия народ заможен, да осигурим все по-пълното задоволяване на неговите материални и културни потребности — такава е основната цел на Българската комунистическа партия и на нашето народно правителство. В името на тази цел около партията и правителството е силотен здраво целият наш трудов народ и няма сила, която да го отклони от този единствено верен и правилен път.

Опирайки се здраво на могъщия лагер на мира, демокрацията и социализма начело с великия Съветски съюз, под ръководството на халената и изпитана в историческите битки Българска комунистическа партия, нашата страна през 1954 г. ще завоюва нови победи в социалистическата индустриализация, в изграждането на социализма у нас.

Аз одобрявам бюджетопроекта за 1954 г. и ще гласувам за него. (Ръкопляскания).

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител др. Тодор Прахов.

Тодор Прахов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Поставеният за обсъждане и утвърждаване пред настоящата сесия на Народното събрание проектобюджет за 1954 г. на Народната република България е нова голяма крачка напред в развитието на производителните сили, в повишаване на културата и благосъстоянието на трудещите се в нашата страна. Това е бюджет за втората година от втората петилетка. Разпределянето на средствата по проектобюджета осигурява необходимите условия за осъществяване на предвидените в държавния народно-стопански план мероприятия.

Проектобюджетът за 1954 г. още веднаж показва на нашия народ и нагледно демонстрира пред очите на целия свят дълбоката привързаност на народ и правителство към политиката на мирен, градивен труд за разцвета на нашата Родина. Той е израз на постоянните грижи на партията и правителството за усъвършенстване на социалистическото строителство и за рязко подобряване на материалното и културно положение на всички трудещи се.

На основата на растежа на промишленото и селскостопанското производство и разширяването на търговската мрежа, които се предвиждат в проектобюджета през 1954 г., става възможно да се повиши реалната работна заплата на работниците и служителите и доходите на селските стопани и още повече да се повиши жизненият уровень на населението.

Ярък проява на грижите на народната власт за човека са предвидените в бюджета суми за жилищно строителство. На всички ни са добре известни мрачните мазета и бараки, в които

бяха причудени да се завират десетки хиляди работнически семейства. В тях борбени вехнеха нашите деца, заболяваха или умираха преждевременно или оставаха с разрушено здраве за цял живот.

Преди 9 септември 1944 г. почти не съществуваше жилищен фонд към предприятията. Господа капиталистите се грижеха да строят повече вили и палати за себе си, а за работниците не мислеха. Понякога около своето предприятие те издигаха някакво помешение, където като добитък се търкаляха прибитите от умора работници. Тия жилища бяха допълнително въже, с което капиталистите привързваха за своето предприятие бездомните работници.

Сега ние строим не само просторни, светли фабрики и заводи — гордост за нашата социалистическа Родина. Все по-големи и по-красиви стават новите квартали и новите градове — дело на нашата народна власт, на вдъхновения труд на нашата работническа класа, в които живеят и почиват в културни условия семейства на десетки хиляди работници. В новите квартали на София, Габрово, Димитрово, Сливен, Бургас, гр. Сталин, в новите градове и селища Димитровград, Мадан, Рудозем и в Бургаския минен басейн работниците и служителите разполагаха през миналата година с 24 753 светли, хигиенични апартаменти срещу 7 285 през 1948 г.

Тази година ще бъде направен нов голям скок в жилищното строителство. Само в столицата на нашата Република ще бъдат изградени 2100 апартаменти — строителство незапомнено досега. Предвидените за 1954 г. 440 680 000 лв. само за жилищно строителство представляват огромна сума, която ще позволи до края на настоящата година други десетки хиляди семейства на трудещи се да бъдат настанени в нови, слънчеви и хигиенични жилища.

Друг показател в представения за утвърждаване бюджет, който доказва, че основната задача на народното правителство е грижата за подобряване материалното положение на трудещите се, са предвидените големи средства за хигиенизиране на предприятията.

През 1953 г. за тази цел бяха проведени редица мероприятия във всички отрасли на народното стопанство. Много предприятия бяха снабдени с вентилационни, обезпашителни, отоплителни и други инсталации. Обезопасени бяха също голям брой машини и работни места. Към голяма част от предприятията се обзавеждоха нови лекарски и зъболекарски кабинети. С това значително се подобриха трудовите и хигиеничните условия за работниците и служителите и се създадоха по-благоприятни възможности за творчески и високопроизводителен труд.

С бюджета за 1954 г. се предвижда огромната сума от 124 659 000 лв., която ще позволи през годината да бъдат осъществени още по-решителни мерки за подобряване условията на труда.

Строгото спазване на определеното по Кодекса на труда работно време, установяването на намален работен ден за някои производства и професии, забраната за неоправдано полагане на извънреден труд и гарантиране на ежедневната, седмичната и ежедневната почивка на работниците и служителите са ново доказателство за грижите, които проявява народната власт за човека, за неговите културни, семейни и лични нужди.

Огромни средства се изразходват за подобряване на материалното и културното положение на трудещите се и по линията на общественото осигуряване.

Преди 9 септември 1944 г. по-голямата част от вноските по общественото осигуряване се правеха от самите работници и служители и значителни суми от тях се ограбиха от буржоазните правителства и се използваха за цели, насочени против интересите на работническата класа. Сега народнодемократичната държава по изцяло вноските по общественото осигуряване, които се изразходват изключително в интерес на всички работници, служители и техните семейства.

Огромните придобивки, които получават нашите трудещи се от общественото осигуряване, ясно изпъкват, когато се направят сравнение с капиталистическите страни. В повече от капиталистическите страни или изобщо няма общественото осигуряване, или, доколкото съществува такова, то не засяга всички работници, не обхваща всички видове осигурявания. Във всички случаи обаче трудещите се, а не държавата, плащат извънредно високи вноски, които се удържат от техните и без това ниски заплати.

Така например един работник в Англия, когато се разболее, може да получи парично обезщетение в размер до 25% от заплатата си. Във Франция работникът до четвъртия ден от заболяването си няма право на каквото и да е парично обезщетение. А за положението на заболялите работници в най-голямата капиталистическа страна — САЩ, ето какво пише американският вестник «Ню-Йорк таймс магазин»: «Милиони семейства като правило могат да си позволят да повикат лекар само при неотложни случаи. Лекуването в болница, дори и най-кратковременно, довежда до там, че семейният бюджет се опростява».

А у нас още от първия ден на заболяването работникът, според трудовия си стаж, получава от 50 до 90% от заплатата си за издръжка на семейството си и през цялото време на боледуването получава безплатно лечение, което у нас е все народно.

Освен грижата за реално и пълно обезпечаване на трудещите се при всички случаи на загубена работоспособност по бюджета на общественото осигуряване, който се включва в републиканския бюджет, се предвиждат крупни суми и за материално-битовото и културното обслужване на работниците и служителите и членовете на техните семейства. Създава се все по-широка мрежа от почивни домове, санаториуми, детски ясли, градини, пионерски лагери и др. Докато през 1945 г. разполагахме с 1100 легла за почивка, в които можеше годишно да почиват не повече от 7000 трудещи се, през 1953 г. леглата достигнаха над 13 600 и почиваха повече от 110 000 работници и служители. А по бюджета на общественото осигуряване за 1954 г. се предвиждат средства, които ще осигурят почивката на повече от 150 000 работници и служители само в почивните домове на профсъюзите. При това 70% от разходите се поемат от държавата, а за по-голямата част от първенците в социалистическото съревнование, рационализаторите, изобретателите, носителите на трудови отличия и звания и други почивката е напълно безплатна. Освен това на други десетки хиляди трудещи се работници, служители, селски стопани и пр. се осигурява почивка от отделните министерства и ведомства.

За пръв път през 1952 г. у нас се осъществиха редица профилактични мероприятия за укрепване здравето на слаби и проболедували, но трудоспособни работници и служители, като бяха открити нощни санаториуми, профилакториуми и столове за лечебно хранене.

Докато в 1953 г. имашме 19 нощни санаториуми и около 250 столове за лечебно хранене, по бюджета на общественото осигуряване за настоящата година се предвижда да се открият още 6 нощни санаториуми, а броят на столовете за лечебно хранене да нарасне над 400. В тях ще се обслужват 16 400 работници и служители. В края на миналата година имашме само 2 профилакториума, а през 1954 г. е предвидено да се открият още 12 такива.

Нашата народнодемократична държава предвижда ежегодно в бюджетите си огромни средства за развитието и масовизирането на физкултурата и спорта сред всички трудещи се. Освен предвидените 74 900 000 лв. по бюджета на Върховния комитет за физическа култура и спорт и народните съвети, от страна на държавното обществено осигуряване и фонда на директорите на предприятията ще бъдат отпуснати през 1954 г. други десетки милиони лева. С тези средства се осигурява осъществяването на най-различни физкултурни мероприятия, като строеж и поддържане на спортни площадки, игрища, плавателни басейни, зали за физкултурни занимания, стадиони, набавяне на необходимите спортни съоръжения и екипи. Расте бодра и силна нашата младеж, предава на своята Родина.

Средствата, които по държавния бюджет се предвиждат за общественото осигуряване през 1954 г., достигат крупната сума над 759 000 000 лв., която работниците и служителите ще получат по коренен път към притежите си доходи.

По бюджетопроекта трудещите се в нашата страна ще получат нови придобивки и в областта на комуналните услуги и благоустрояването, предвидени по бюджетите на народните съвети.

Народнодемократичната власт полага големи грижи за повишаване културното равнище на трудещите се, за повишаване на тяхното социалистическо съзнание и идеино-политическия им уровень.

Общо за културно-битовите нужди по бюджетопроекта за 1954 г. се предвиждат над 3 600 000 000 лв. Това е убедително доказателство, че нашият бюджет е бюджет на непрекъснато повишаване на жизнения уровень на трудещите се. Той коренно се различава от бюджетите в капиталистическите страни, където от година на година се намалява частта, предназначена за социално-битовите и културните нужди на народите.

Другарки и другари народни представители! В представения бюджетопроект за 1954 г. на Народната република е ясно отразен единствено правилният път, по който нашата Комунистическа партия и правителството уверено водят народа ни към непрекъснат възход и благоденствие. Чрез постоянното повишаване производителността на труда, снижаване себестойността на произвежданата във всички отрасли на народното стопанство продукция, чрез подобряване на качеството в нив вървим към систематическо намаляване цените на стоките за народно потребление и увеличаване на реалните доходи на трудещите се.

Средната годишна реална работна заплата на един работник в промишлеността през 1952 г., като се има предвид премахането на безработицата, въвеждането на всенародно безплатно лечение, осигуряване годишната почивка при минимално заплащане, намаляване цените на стоките за широко потребление и други, е увеличена с повече от 38% в сравнение с 1939 г.

Няма и не може да има никакво съмнение, че през 1954 г. още повече ще нарасне реалната работна заплата.

Партията и правителството още през изтеклата година набелязаха и изпълниха редица мероприятия в тази насока. Взеха се мерки да се ликвидират недостатъците в системата на заплащане труда според изработеното и по разряди, да се навърши подготовката за постепенното заместване на съществуващите сега в нашите предприятия опитно-статистически трудови норми с научно-технически. Взеха се също така мерки да се по-

добри и разшири системата на заплащане премии на работниците, на стопанските и инженерно-техническите кадри за изпълнение и преизпълнение на плана, за реализиране на икономии и на материали, гориво и електроенергия, за произвеждане на доброкачествена продукция и редица други.

Държавният народностопански план за 1954 г. предвижда производителността на труда да се повиши, а оттук и себестойността на промишлената продукция да се намали с 3,9% в сравнение с 1953 г.

Работническата класа в нашата страна и професионалните съюзи са проинавати с патриотичното съзнание, че от успешното изпълнение и преизпълнение на тия задачи зависи и по-нататъшното увеличаване на работната заплата. Сега още повече се повишава отговорността на партийните, стопанските и профсъюзните дейатели за подобряване работата по ръководството на предприятията и за увеличаване на рентабилността им, за по-широкото и пълно внедряване на стопанския разчет и за прилагане на най-икономични методи на стопанисване и производство.

Необходимо е да се разгори още повече борбата за реализиране на по-големи икономии от труд, материали и парични средства, за най-пълно използване на наличната техника.

Няма съмнение, че ще бъдат изпълнени и преизпълнени всички тези изключително важни задачи. Гаранция за това е вдъхновеният труд на нашия прекрасен народ, гаранция за това е мъжеството и непреклонната воля на челия отряд на народа — нашата героична работническа класа и нейните все повече обогатяващи се с опит в производството и строителството професионални съюзи.

Работническата класа, трудещите се селяни и народната интелгенция у нас, обединени в могъщия Отечествен фронт, под изпитаното ръководство на Българската комунистическа партия, опрени на братската помощ на нашия освободител великия Съветски съюз и приятелските нам страни с народна демонстрация, изтължиха в основни линии първата петилетка в четири години. Съзнанието на трудещите се, че работят за себе си, за разцвета на Родната, е огромна сила в борбата за осъществяване на всички нови задачи, поставени от партията и правителството.

Публикуваната проектодиректива за втория петгодишен план за развитие на страната през 1953—1957 г. предизвиква нов изблик на ентузиазъм и трудов подем. В чест на шестия конгрес на Българската комунистическа партия колективите на стотици предприятия поемат нови, по-високи обещания. В цялата страна — във фабрики и заводи, по строителни обекти, гари и села, в МТС, ДЗС и ТКЗС — се разгръща широко социалистическо съревнование. И това е естествено. В изпълнението на втората петилетка те виждат нова крупна крачка към осъществяване на собствените си възжелания да направят своята Родина могъща, а своя живот — радостен и щастлив. И затова те работят с въодушевление за изпълнение на плана, а с това и за реализиране на бюджета за 1954 г.

Почетна задача на ръководителите на предприятията, на партийните и профсъюзните организации е с всички сили още по-широко да разгръщат социалистическото съревнование и стахановското движение, навреме да подхващат и оглавяват творческите инициативи на работниците и служителите, да правят достойно на широките работнически маси всичко ново и напредничащо, което се заражда в борбата за изграждане на социализма.

Другарки и другари народни представители! Бюджетът на нашата народнодемократична държава най-пълно отразява коренните интереси на нашия народ. Той осигурява по-нататъшния всестраничен ръст на материалното и културното благосъстояние на народа.

Работническата класа и нейните професионални съюзи с още по-голям ентузиазъм ще работят за изпълнението на бюджета за 1954 г., за изпълнението и преизпълнението на държавния народностопански план, за още по-голямо подобряване качеството и снижение себестойността на продукцията, за мобилизиране на всички вътрешни резерви, осигуряващи нов още по-могъщ подем във всички области на народното стопанство и културата.

Крепко сплотени под ръководството на нашата славна Комунистическа партия и Народното правителство, опрени на братската помощ на могъщия Съветски съюз, нашата героична работническа класа и всички трудещи се смело вървят по пътя на мирното строителство на социализма и никакви враждебни сили не ще могат да попречат на това тяхно историческо, победно движение напред!

Да живее и процъфтява нашата любима Родина!

Председателстващ Николай Георгиев: Давам 15 минути почивка.

(След почивката)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител др. Ахмед Юсеинов.

Ахмед Юсеинов: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Представеният за разглеждане проектобюджет на Народна република България за 1954 г. е бюджет преди всичко за непрестанното подобряване на материалното и

културно-битовото благосъстояние на нашия народ. Проектният бюджет за 1954 г. говори за още по-големия размах на социалистическото ни строителство, за грижите на партията и правителството към трудещия се народ.

Единният държавен бюджет за 1954 г. е документ, който свидетелства за стремежа на нашия народ към мирно строителство и възход във всички области на живота ни.

Мога да кажа, че бюджетът на Народна република България след 9 септември 1944 г. особено осезателно се чувства от трудещите се в нашия окръг и по-специално в Родопския минен басейн.

Хасковски окръг, който в миналото бе изоставан край, сега се превръща в окръг на тежката индустрия в страната. В окръга изникнаха заводи като: Химическия комбинат «Сталин», ТЕЦ «В. Червенов», Азбесто-цементовия завод, Флотационната фабрика в Рудозем, които са гордостта на нашата страна.

Грандиозните строежи, които се извършиха и продължават да се извършват в Кърджали и Мадан, преобработиха облика на Родопите в този край. Родопският минен басейн до 9 септември 1944 г. от край на прокуда и проклетие се превръща в мощен промишлен център и база на нашата млада цветна металургия. За по-малко от три години на мястото на схлупените къщурки в Маданска околия израснаха редица промишлени градове и села, като: Мадан, Рудозем, Коиски дол, Бориева, Страшимир, Батанци, Средногорци и др. Само през последните две години в Родопския басейн е застроена над 100 000 кв. метра жилищна площ. Построиха се два хлебозавода, 4 дома на културата, 3 училища, 8 здравни пункта, открити са десетки търговски магазини. В строежи са много комунално-битови сгради: разкомандировачни машинни работилници, училища, два големи хотела, 3 болници и др.

Успешно се развива кооперирането и механизирването на селското стопанство в Хасковски окръг. В окръга са изградени 131 кооперативни стопанства с 19 810 домостроения, които от година на година укрепват. В Родопските околии се създадоха първите ТКЗС, които подобряват живота на турското население.

Особените грижи, които се полагат за подобряване на агротехниката по обработване на ценните технически култури — памука и тютюна, и които се засяват на големи площи в нашия окръг, спомогнаха за значителното повишаване на техните добиви. От отделни площи през миналата година се получиха: памук по 450 кг и тютюн «Джебел басма» по 148 кг от декар. Бързото развитие и укрепване на селското стопанство в нашия окръг открива големи възможности за повишаване благосъстоянието на трудещите се селяни в този край.

В резултат на огромното строителство, което се извършва в Родопите, се създава работническа класа, здрава опора на народната власт. Разгърнатото се социалистическо съревнование и ентузиазираният труд сред строителите, миньорите, геолозите и транспортните работници през 1953 г. само от Родопския минен басейн и Кърджали допринесе да израстват 2254 стахановци, 5310 ударници, 565 най-добри по професия, 1463 отличници в производството, 17 миньора, заслужили на Републиката, 3 носители на най-високото трудово отличие — Перой на социалистическия труд. За големите успехи и постижения в строителството и минното дело в Родопския минен басейн бяха наградени с ордени 323 миньори-сондори, строители и транспортни работници.

Голяма част от довършените бедняци и неграмотни родопчани днес са вече ударници, стахановци, герои на труда, които с бързи темпове строят своя нов живот, стават замомни хора.

Другарки и другари, ако прелистим историята на нашата страна, ще видим, че в сравнение с она, което се направи за четири години в Родопския минен басейн под ръководството на партията и с пряката и безкористна помощ на великия братски Съветски съюз, то за 32 години от освобождението на този край не е направено почти нищо.

Родопското население до 9 септември 1944 г. оставено без всякакви грижи, тъпеше в мизерия и невежество. За родопчани гладът беше най-страшният бич, а за културното им издигане и въпрос не можеше да става. Рядкост беше из средата на родопското население — особено децата на турците и българомохамеданите, да завършат средно или висше образование. Такъв достъп имаха само синовете и дъщерите на търговците и спекулантите, които безжалостно експлоатираха и ограбиха из последния лев на тъмешното в невежество население.

Медицинска помощ почти нямаше. Населението, заблудено от религиозен фанатизъм, в повечето случаи търсеше помощта на ходжите и имамите, които по най-измамнически начин и с фантастични приказки лъжеха бедното родопско население.

Само онзи, който до 9 септември 1944 г. е бил в Родопите и познава живота по-отблизо, може да почувствува и прецени огромните преобразования, които се извършиха за няколко години.

Големи са придобивките на трудещите се в областта на народното образование. Докато броят на училищата до 9 септември 1944 г. бе незначителен, то сега в окръга работят 524 начални, 279 основни училища с общо 68 173 ученика и 14 средни общообразователни училища с 4500 ученика. Днес и в най-малките махали на Родопите има народни държавни училища. В окръга работят 338 начални и 65 основни турски

училища с 28 906 ученика и две средни училища в Момчилград и Ардино. За задоволяване нуждите на народното образование в последните години са построени 73 училища. Открити са 40 ученически пансионати, в които са обхванати всички подлежащи на обучение деца, докато такива до 9 септември не съществуват.

Големи грижи положил народнодемократичната власт за отграмотяването на неграмотното родопско население. Народните учители след 9 септември научиха да четат и пишат 112 385 души турци и българи. Неграмотността в основни линии е вече ликвидирана в този край.

До 9 септември 1944 г. в Кърджалийска, Момчилградска, Крумовградска, Маданска и Ардинска околии е имало само две кона. В настоящия момент в тези околии, под грижите на партията и правителството, са построени 23 кинозалона.

Народната власт от своя бюджет отделя значителни средства за здравеопазването на трудещите се. В Родопските околии преди 9 септември 1944 г. почти не съществуваше медицинско обслужване. Сега в по-голямата част от населените места има лекари, зъболекари и акушерки. Само за миньорите в Мадан се създаде медицинска санитарна част с 26 лекари.

Докато преди 9 септември 1944 г. населението в Родопския край с лервани от мюлета и на гръб пренасяха прехраната си от 30 до 100 километра далечина, то сега при народнодемократичната власт се създаде широка и в почти всички села държавна и кооперативна търговия с единни държавни цени на стоките за широка употреба, с богат и разнообразен асортимент.

На местата на схлупените бакалнички са построени и се строят универсални магазини в гр. Кърджали, обект «Фабрика», Конски дол, Страшмир и в много други населени места.

За безспорните завоевания във всички отрасли на обществената, политическата и културния живот в Кърджали и Родопския минен басейн трудещите се от този край благодарят на партията и правителството и с още по-голям ентузиазъм се включват в изпълнение на производствените планове.

Указанията на Георги Димитров на V конгрес на партията за изграждане на тежка индустрия и електрификация на нашата страна в Родопския край се осъществяват напред.

През настоящата 1954 г. за Хасковския окръжен народен съвет на депутатите на трудещите се по бюджета на Републиката за 1954 г. се предвиждат 35 456 200 лв. повече в сравнение с 1953 г. Голяма част от него се отделя за строителството в Родопите, и то предимно за жилищно и културно строителство.

През 1954 г. по линията на съветите и «Горубсо» в Кърджали и Родопския минен басейн ще бъдат построени повече от 36 730 кв. м жилищна площ, 3 модерни дома на културата, 2 стадиона в Кърджали и Рудозем, дом на съветите в Мадан, 2 търговски палати, два хотела — ресторанти, административна сграда на МВР, пощенска палата, палата за финансовите служби в околията. Ще бъдат завършени двете първокласни болници в Мадан и Рудозем, 7 нови училища, 4 универсални магазина, 4 детски дома, 6 детски градини и др.

През втората петилетка ще бъде построен един от най-големите язовири в страната «Студен кладенец» с мощни електроцентрали, от които ще потече електроенергия за индустрията и населението в Родопския край.

Родопското население добре вижда и чувства за какво се разходват средствата на единния републикански бюджет. То чувства топлите бащински грижи на партията и правителството, то само вижда с какви темпове вървим напред към строителството на социализма.

За разлика от нас обаче в южните ни съседки Турция и Гърция вместо подем в икономиката и разцвет в културата реакционните правителства в тези страни поднасят на трудещите се безработица, мизерия и нищета. Вместо училища, кина, театри и болници строят се военни бази. Такава бюджетна политика служи не на трудещите се, а на шпеа управляващи кръгове.

Ние постигнахме, другарки и другари, големи успехи в преобразуването на Родопския край, но ние допуснахме и редица слабости и недостатъци. Така например ние се научихме бързо да строим, но още не сме се доучили качествено и етично да строим, както ни учат партията и съветските специалисти. Ние не съумяхме да видим и възпитаваме целите работнически колективи за висока производителност чрез рационално използване на механизацията, за строг режим на икономии, за изпълнение на плановете по всички показатели. Ние не съумяхме да обучим нашите ръководители високо да ценят и опазват финансовата дисциплина.

През настоящата година като централна и първостепенна задача стои пред родопските трудещи се да изпълнят плановете по всички показатели, да поведат жестока борба за етично и качествено строителство, за строг режим на икономии от гориво, електроенергия и строителни материали, за рационално използване наличната механизация, за висока производителност на труда и системно снижаване себестойността на продукцията.

Ние ще направим всичко необходимо, за да изпълним тези задължения към партията и държавата, към своя собствен народ. Това е задължение на строителите в Родопите и те няма да се посрамат в неговото изпълнение.

Под ръководството на Българската комунистическа партия, учейки се непрекъснато от съветския опит, ние ще направим Родопите мощна индустриална база и културен център. Затова аз поддържам предложението от правителството закон за бюджета на Народната република България за 1954 г. (Ръкописания)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата министърът на вътрешната търговия д-р. Пело Пеловски.

Министър Пело Пеловски: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Проектобюджетът за 1954 г., внесен за разглеждане и одобрение от Второто Народно събрание, е изграден върху основата на огромните достижения, които нашият народ има в социалистическото строителство, ръководен от партията и правителството, братски подпомогнат от великия Съветски съюз и в сътрудничество с народнодемократичните страни. Наред с това предлаганият проектобюджет отразява във всички свои части последователната мирна външна политика на нашата Народна република.

Верен на заветите на великия Георги Димитров, нашият народ под ръководството на Комунистическата партия и народното правителство завоюва историческа победа: за веждано кратък срок той построил основите на социализма, ликвидиращ вековната икономическа изостаналост на нашата страна, превръщайки я в силна социалистическа държава с преобладаваща промишленост и уедно кооперативно селско стопанство. Така се създадох у нас условия за рязко увеличение производството на предмети за народно потребление, за все по-пълното задоволяване нарастващите потребности на трудещите се.

Нашата социалистическа търговия е фактор за повишаване благосъстоянието на трудещите се. Търговията у нас, като основна форма за разпределяне на предметите за потребление, осъществява ежедневна най-жива връзка с населението, връзка между града и селото. Чрез търговията, по която минават всички стоки за потребление, се виждат ежедневно големите грижи на партията и правителството за благото на народа.

Грижите на Комунистическата партия и народното правителство за по-нататъшното развитие на търговията намират широко място в проектобюджета на Републиката за 1954 г. В бюджета се предвиждат достатъчно средства както за производството на все повече нужни за населението стоки, така и за разширяване и подобряване на търговската мрежа и строителството на различни важни съоръжения.

През годините след 9 септември 1944 г. и особено през първия петгодишен план нашите бюджети отделяха все повече средства както за развитие на нашата отечествена тежка промишленост и селското стопанство, така и за развитието на леката и хранителната промишленост, за увеличаване производството на стоки за народно потребление. В резултат на това през 1952 г. в сравнение с 1948 г. производството на предмети за народно потребление се увеличи два пъти, а в сравнение с 1939 г. — повече от 3 пъти. Докато в 1939 г. нашата промишленост произведе памучни тъкани общо по 5,4 метра на глава от населението, в 1952 г. са дадени над 14 метра на глава от населението. Такова е положението и с вълнените тъкани, захарта, сапуна и други крайно необходими стоки.

Благодарение на това значително увеличение производството на стоки за потребление създадени бяха такива стокосви фондове и условия за разширяване на социалистическия сектор от търговията, че през 1953 г. той изпълнява 99,6% от общия стокооборот. Това създаде условия за разширяване на стокооборота, който през 1952 г. е близо 48% по-висок от този през 1948 г., а през 1953 г. по текущи цени стокооборотът е увеличен с 89,7%. Всичко това допринесе за премахване на купонната система и за провеждане политиката на систематическо намаляване цените на стоките и повдигане на реалната заплата и благосъстоянието на трудещите се.

Най-добре се вижда как расте благосъстоянието у нас от количествата закупени стоки от населението. Така, през 1952 г. населението е купило ориз 2,5 пъти повече в сравнение с 1948 г., растителни мазнини 1,5 пъти повече. По сравнение с 1952 г., през 1953 г. населението е купило в повече сирене 12,3%, захарни изделия над 39%, вълнени тъкани — 22,3%, копирени тъкани — 10%, обувки — 28,3%, платнени обувки — 17%, сапун — 45,5%, цървули и сандали — 24,8%, месни произведения — 30,2%, свинска мас — 66,7%.

Значителни успехи се отбелязват в разширяване асортимента и подобряване качеството на някои стоки, което е една от основните грижи на търговията за задоволяване растящите изисквания на трудещите се. Така, от 96 през 1951 г. асортиментът на памучните тъкани нарасна в началото на тази година на 145, а на вълнените тъкани — от 36 на 68, на вълнения трикотаж — от 52 на 123 и т. н.

Изпълнението на първия петгодишен план в четири години и построяването основите на социализма в нашата страна създава условия за пускане на пазара чрез магазините в града и селото хранителни продукти в неограничени количества, както и промишлени стоки. Напоследък беше разнообразен значително изборът на вътрешния пазар, като бяха внесени лимони, портокали, дървено масло, смолини, както и редица промишлени стоки от чужбина.

Крупните успехи на нашата промишленост и селското стопанство, нарастването на стокосите фондове дадох възмож-

ност на партията и правителството да пристъпят през 1952 г. към пълно премахване на купонната система и преминаването към свободна търговия по единни държавни цени. С това беше открит пътът за систематическото снижение на цените. За 15 месеца през 1952 г. и 1953 г. у нас бяха проведени 3 последователни намаления на цените. В резултат на това трудещите се у нас купуват сега 1 кг типичен хляб за 1,70 лв. вместо за 2,60 лв., или намаление с 34,6% преди гаричната реформа от май 1952 г.; макарони и фиде — 5,80 лв. вместо 9,20 лв., или намаление с 36,9%; слънчогледово олио — 13,50 лв. вместо 16 лв., или намаление с 15,6%; свинска мас — 18 лв. вместо 22 лв., или с 18,1% по-евтино; американ 90 см — 13,90 лв. вместо 22 лв., или с 36,8% по-евтино; хасе 80 см — 15,20 лв. вместо 24 лв., или с 36,6 лв. по-евтино; вълнен камгарен плат — 157 лв. вместо 180 лв., или с 12,7% по-евтино.

От трите намаления на цените нашият народ спечели само от покупките си в държавните и кооперативните магазини 2 800 000 000 лв. и от свободния пазар близо 400 000 000 лв. Политиката на намаление цените на стоките за широко потребление е единствено правилна политика за непрекъснатото повишаване жизнено равнище на трудещите се, за увеличаване на реалните заплати на работниците и служителите и реалната сила на трудовите доходи на земеделските стопани. Тази политика се основава на създадената здрава основа от успехите на народното стопанство, от наличието на стопанските фондове и здравината на нашите реални държавни бюджети. Няма съмнение, че тази политика се ръководи от действителните интереси на трудещите се. Тя отразява силата на социалистическата стопанска система и е здрава основа за победата на социализма в нашата страна. Това е пътът, по който твърдо и уверено отдавна върви Съветският съюз, пътът за максимално повишаване жизнено равнище на трудещите се.

Важно място в системата на нашата търговия има пазарната търговия. Продажбите на селскостопански стоки на кооперативните пазари постоянно се увеличават. През 1953 г. в сравнение с 1952 г. същите се увеличили около 3,5 пъти. Расте постоянно броят на участващите трудово-кооперативни земеделски стопанства на кооперативните пазари. Докато в края на 1952 г. на софийските пазари участваха нередовно само 3—4 ТКЗС, то в края на 1953 г. техният брой достигна 46. Подобрява се материално-техническото обезпечаване на пазарите. Така, в гр. Казанлък производителите се обслужват на пазара с 270 специални маси, с 50 скари за брашно и съответен брой измервателни уреди. Пазарът е снабден със самостоятелна радиоуредба, която се използва и за рекламиране на продуктите. На кооперативните пазари в Пловдив и Провадия за нуждите на трудово-кооперативни земеделски стопанства и останалите производители са построени по 40 павилиона, които се предоставят за продажба на продуктите им.

В бюджета на държавата за 1954 г. се предвиждат над 10 милиона лева за благоустрояването и материално-техническото обезпечаване на пазарите, което ще подобри още повече състоянието на кооперативно-пазарната търговия.

В съответствие с нарасналия стокооборот непрекъснато се разширява и подобрява у нас търговската мрежа, мрежата от държавни и кооперативни магазини. За тази цел и за построяване на нови хлебозаводи, млекоцентрали, както и за подходящи складове и плодохранилища в страната нашият бюджет е отделил огромни средства. За тези капиталовложения в търговията миналогодишният Републикански бюджет отдели 26 288 000 лв. Сегашният проектобюджет предвижда значително повече средства, като ги увеличава на 42 890 000 лв., или едно увеличение с 38,6%.

Работи се, щото нашата търговска мрежа да се насочва все повече към крайните квартали в градовете, при работниците, при селяните, в непосредствена близост до работните места в строителните обекти. Заедно с новите квартали и жилищни блокове, заедно с новите градове израстват и магазините за хранителни и промишлени стоки, новите ресторанти и столове. Няма ги вече малките и склупени дюкянчета на частните търговци-спекуланти. На тяхно място израстват просторни и светли държавни и кооперативни магазини, които със своя външен и вътрешен вид със своето архитектурно-художествено оформяване задоволяват все по-пълно изискванията и вкусовете на трудещите се. От 6903 през 1949 г. държавните магазини се увеличили на 8473 през 1953 г., а кооперативните от 8011 на 10184 магазина. Само за през изтеклата година бяха съоръжени и открити 644 държавни и кооперативни магазини. В големите градове на страната се открива голям брой образцови, специализирани магазини за хранителни и промишлени стоки, които обслужват голям брой купувачи. Такива магазини, като «Гастроном» на пл. Славейков — София, обслужва дневно над 2200 граждани и реализира среднодневен стокооборот, който е повече от половината от дневния стокооборот в Брезнишка околия. Новият универсален магазин «Детмаг» на бул. «Ал. Стамболийски» — София, който е радост не само за децата, обслужва всеки ден повече от 3100 купувачи и реализира стокооборот, равен на продажбите във всички магазини от Трънската и Годечката околии, взети заедно. Универсалният магазин на «Жданов» № 9 реализира среднодневен стокооборот, равен на стокооборота на три софийски околии. Такива магазини има още много в София, Пловдив,

Русе, Плевен, Сталин и другите градове на страната. Откритите през последната година кооперативни магазини и ресторанти в много села по нищо не се отличават от градските.

Трудещите се със задоволство посещават нашите нови магазини и ресторанти и с много от тях се гордеят. Ето какво пише Христо Владимиров от поделение 5780 в книгата за похвали, оплаквания и препоръки на «Детмаг» — София: «Идвайки в този мразовит ден от родната граница, аз имах възможност да видя магазина «Детмаг» и останах възхитен. Просто нямам думи, за да изкажа това, което видях да прави партията за младите граждани на Републиката. Връщайки се отново при моите другари, аз ще им разкажа всичко и ако се наложи — ще защита с живота си това, което днес видях със собствените си очи.»

Проектобюджетът за 1954 г. предвижда средства за по-нататъшно подобряване и разширяване на търговската мрежа, за увеличаване на нейната материално-техническа база. Той ще позволи да се ускори строителството на най-големия и модерен универсален магазин, който се изгражда в центъра на столицата на нашата Родина. От 7 000 000 лв. през миналата година — сегашният бюджет предвижда за него още 26 288 000 лв., за да могат трудещите се на нашата страна да получат през идващата година един магазин, почти град, който ще задоволи всички потребности на нашите граждани в София и страната.

Бюджетът предвижда също 4 619 000 лв. за построяване на три нови хлебозавода — в Пловдив, Сталин и Кърджали; 3 970 000 лв. за построяване на две нови млекоцентрали, за транспортни средства — 572 000 лв. и др.

За провеждане политиката на партията и правителството за по-нататъшно снижение цените на стоките има важно значение както снижаването себестойността на продукцията, така и намаляването разходите по издръжката на обръщането. Издръжката на стокооборота в търговията на дребно непрекъснато се намалява. Така, в 1952 г. спрямо 1949 г. тя е намалена с 13,3%, а в 1952 г. в сравнение с 1951 г. — с 12%. В ДТП «Народен магазин» същата през 1952 г. в сравнение с 1951 г. е намалена с 18,5%, в ДТП «Стройматематиз» за същото време е намалена със 17,3%, в ДТП «Градска търговия» — с 10,5%. Но има предприятия, които все още доскпат увеличаване на издръжката. Така напр. нивото на издръжката на обръщането в ДТП «Облекло и обувки» е увеличено от 1,87% през 1949 г. на 1,90% през 1952 г.

Бюджетът за 1954 г. осигурява цялостното попълване на собствените оборотни средства на търговските предприятия, с което се стабилизира и укрепва финансовото състояние на същите. Източниците за попълване на собствените оборотни средства се предвиждат във финансовите планове на предприятията за 1954 г. От бюджета на държавата за 1954 г. се дават на държавните търговски организации собствени оборотни средства в размер на 25 858 000 лв. и от печалбата на същите — 16 436 000 лв. С това държавата осигурява оборотните средства на търговските организации, дава реална база за правилното кредитиране и се откриват широки възможности за по-нататъшното подобряване работата им и непрекъснатото финансово укрепване.

Предвидените суми по финансовите планове на предприятията в размер на 20 000 000 лв. и 16 000 000 лв. по бюджета ще дадат пълна възможност за по-нататъшното попълняване на храната в столовете при предприятията и учреденията и реалното увеличаване заплатите на работниците и служителите. В резултат на тези непрекъснати грижи на партията и правителството за осигуряване на питателна и евтина храна, само през IV тримесечие на миналата година броят на столовете се увеличи с 335.

За подготовката на кадрите във вътрешната търговия бюджетът за 1954 г. предвижда също значителни суми. За 29 стопански техникуми при Министерството на вътрешната търговия, в които се обучават 16 180 младежи, се отпускат 12 880 000 лв., или увеличение с 6% в сравнение с 1953 г. С предвидените суми в бюджета за техникумите и с тези във финансовите планове на предприятията за курсове и стажови школи ще се подобри квалификацията на кадрите, ще се увеличи производителността на труда и повиши културата на обслужването.

Нашата социалистическа Родина е в непрекъснат въход. В своя доклад за деветата годишнина от деветосептемврийското народно въстание председателят на Министерския съвет другарят Вълко Червенков заяви: «Пред нас се откриват светли хоризонти за рязко повишаване на материалното и културното положение на трудещите се не въобще, не някога, а в най-близките години.» На тази основа отговаря изцяло директивата на Българската комунистическа партия по втория петгодишен план и проектобюджета за 1954 г.

Планът за стокооборота предвижда още през настоящата година нашата търговия да продаде на населението значително повече стоки, отколкото през миналата година: ориз — 54,6%, месо — 38,7%, захар — 55,4%, месни произведения — 18,5%, сирене и кашкавал — 20,3%, зеленчукови консерви — 25,4%, копирени тъкани — 12,9%, памучен трикотаж — 26,3%, обувки — 25,5% и др.

Приемането на проектобюджета на Народната република България за 1954 г., както и неговото изпълнение ще съдействуват за осъществяване на набелязаната програма за бързо-

то повишаване благосъстоянието на нашия народ. Във връзка с това бюджетът възлага на нашата търговия извънредно отговорни задължения.

Пред Министерството на вътрешната търговия и Централния кооперативен съюз, пред държавните и кооперативните търговски организации през настоящата втора година от втория петгодишен план стои голямото задължение да опознаят добре нуждите на населението във всички райони, да получават ритмично от производствените предприятия значително увеличението по план количества хранителни и промишлени стоки, да отправят своевременно стоките от базите в районите на страната съобразно сезоните и нуждите на населението, да осигурят високо качество и разнообразен асортимент на стоките, като се поведе решителна борба срещу лошото качество и брака, да подобрят решително общественото хранене и хлебопроизводството, да осигурят изпълнението на плана по стокооборота и навреме да се отчитат всички задължения към държавния бюджет, да водят постоянно борба за намаляване издръжката на обръщението, да намаляват залежалите стоки, за максимални икономии във всички области на нашата работа и за непрекъснатото повишаване културното обслужване на гражданите. Танива са главните задачи, които републиканският бюджет възлага на търговията за 1954 г.

Работниците от търговията ще проучат конкретно своите задължения и под ръководството на партията и правителството ще отдадат всички свои сили, своя опит за изпълнение на тези основни задачи по бюджета за по-скорошното изграждане на социализма в нашата Родина. (Ръкопляскания)

Председателстващ Николай Георгиев: Има думата народният представител Лъчезар Аврамов.

Лъчезар Аврамов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Представеният за разглеждане и утвърждаване от Народното събрание проект на единния бюджет на Народната република България за 1954 г. — втората година от втората петилетка — ярко отразява растящата мощ на нашата социалистическа държава, правилната икономическа, социална и културна политика на народната власт и Комунистическата партия, неопитното благотворно въздействие на крепката и нерушима българо-съветска дружба върху развоя и разцвета на нашата прекрасна Родина. Проектобюджетът за 1954 г. е бюджет на мира, на по-нататъшния подем на нашата страна, на чувствително приближаване към изпълнението на главната задача на втората петилетка — рязко подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се у нас.

Проектобюджетът за 1954 г. е ново доказателство за непрестанните топли грижи на партията и правителството за щастливия и радостен живот на младежта и децата в нашата Народна република.

В България не е имало досега по-щастливо младо поколение от днешното. В редовете на Димитровската пионерска организация «Септември» вече влизат деца, родени след 9 септември 1944 г. Близко половината от членовете на Димитровския съюз на народната младеж днес са хора, които са започнали своя съзнателен живот след Девети септември 1944 г. Всички те не познават жестокия монархофашистки ред и неизброимите злини на капитализма, зверската капиталистическа експлоатация, кървавия полицейски произвол, глада и мизерията.

Волю и радостно живее младежта в нашата свободна Родина. Пред нея са открити всички пътища за умствено и физическо развитие, за овладяване богатствата на науката, културата и техниката. Нашата младеж под ръководството на БКП свободно твори новия живот, участва активно в управлението на държавата, израства като ударен отряд в стопанското и културното строителство. Българските младежи и девойки получават пълни политически права на 18-годишна възраст. Повече от 5000 младежи и девойки са избрани в народните съвети на депутатите на трудещите се. От тях над 600 са членове на изпълкомите на съветите. Хиляди младежи заемат отговорни постове в държавните органи, обществените, стопанските и културните организации.

Младежите и девойките на село от 16-годишна възраст стават пълноправни членове на трудово-кооперативните земеделски стопанства. Хиляди от тях са зеноводи, бригадири, завеждащи ферми, ръководители на стопанства. На отговорна работа в ТКЗС като председатели, членове на управителните съвети, бригадири и зеноводи са издигнати във Врачански окръг над 600 младежи, в Старозагорски окръг над 860, в Сталински окръг над 580 и т. н.

Българският младеж и девойка днес са материално обезпечени; за тях са непознати тревогата за утрешния ден, страхът от безработицата, нищетата. Те са материално обезпечени, защото у нас е гарантирано правото на труд и отпих за всеки гражданин на страната, защото у нас са невъзможни икономически кризи и безработицата е премахната завинаги. Нашият трудещ се младеж днес е човек с високо самочувствие на творец на собствената си съдба и съдбата на своя народ. Свободният труд открива пред него широк простор за проявление на доблест, чест, талант и героизъм.

У нас е забранено използването на труда на децата до 14-годишна възраст; а трудът на юношите се радва на особена

защита. Младежите и девойките получават за равен труд равна заплата с възрастните. След 9 септември 1944 г. бяха настанени в общежития повече от 70 хиляди работници, от които 80% са младежи. Само през настоящата 1954 г. правителството отпуска 11 259 300 лв. за строителството на общежития.

Разгръщането на бурни и непознати досега у нас темпове на социалистическото строителство създава неограничени възможности за всички трудещи се, в това число и за младежите, да прилагат своя труд съобразно своята подготовка и желание.

Комунистическата партия и народното правителство полагат огромни грижи за образованието на работническата и селската младеж. След 9 септември бяха открити 113 училища и школи за трудови резерви, в които ежегодно постъпват хиляди юноши, за да се подготвят като надеждни, квалифицирани кадри на социалистическата индустрия. Повече от 2800 млади работници минаха през кадрови гимназии и постъпиха във висшите учебни заведения.

Трудещата се селска младеж получи възможност творчески да разгръща своите способности в ТКЗС, ДЗС и МТС, да овладява агротехниката и зоотехниката, да се бори за високи добиви. Пред нея са открити широки възможности да се учи. На нейно разположение са Селскостопанската академия «Г. Димитров» в София, Висшият селскостопански институт в Пловдив и Висшият ветеринарно-медицински институт в София. Открити са 26 селскостопански техникуми с 6690 курсисти, от които 3578 са на пансион. От 1945 г. до 1953 г. в машинотракторни училища са обучени 18 412 селскостопански механизатори, повечето от които са младежи. В училищата за механизатори на селското стопанство всички курсисти живеят на пълно пансион и се обучават безплатно.

Народната власт осигурява на трудещата се младеж правото на културен отпих. Годишния си отпих младежите прекарват в почивни станции, лагери и летовища в най-прекрасните кътове на нашата страна. Всяка година държавата осигурява безплатно летуване на стотици хиляди деца, юноши и младежи. Само за отпиха на учениците и студентите през 1954 г. в държавния бюджет се предвиждат 6 145 750 лв., т. е. с 1 095 050 лв. повече от 1953 г. В почивните станции на профсъюзите ежегодно почиват над 18 000 млади работници и работнички.

В нашата страна са създадени условия за осъществяване на най-правилното, всеосмислено, истински научно възпитание на младото поколение — комунистическото възпитание.

У нас се създават всички условия за изучаване от младежта на най-прогресивната научна идеология в света — марксизма-ленинизма. В мрежата за политическо просвещение на младежта са обхванати над 200 000 младежи и девойки. Организирана е широка лекционна пропаганда на марксизма-ленинизма. В хиляди читателски групи младежта изучава най-добрите произведения на съветската и родната художествена литература. В хиляди кръжоци и курсове се изучава великият руски език.

Бурно се развива народното образование и културното строителство в нашата страна. Правото на образование у нас се осигурява чрез постоянно разширяване мрежата на учебните заведения. За младежта партията и правителството създават все нови и нови училища, техникуми и общежития. За 9 години народна власт са построени 802 нови училища. През 1954 г. ще бъдат построени нови 97 учебни сгради. Разшири се мрежата на общообразователните училища, педагогическите учебни заведения и детските градини. Броят на общообразователните дневни и вечерни училища достигна 6798 с 1 020 000 ученици.

Сега в страната има 19 висши учебни заведения, в които се учат три пъти повече студенти, отколкото преди 9 септември 1944 г. В проектобюджета на нашата Народна република за 1954 г. се предвижда ново увеличение на средствата за образование на младежта. Разходите за основните училища в сравнение с 1953 г. се увеличават с 13,10%, за самостоятелните прогимназии — с 30,41%, за средните училища — с 21,70%, за специалните училища — с 34,23%, за педагогическите училища и учителските институти — с 13,73%.

За общежития, пансиони и подпомагане с храна на ученици и студенти се предвиждат 86 736 027 лв., т. е. 4 552 887 лв. повече от 1953 г. Сумата, предвидена за производствената практика на учащите се, възлиза на 8 617 110 лв., или с 5 386 210 лв. повече от миналата година. Само за стипендии през 1954 г. се предвиждат 9 296 012 лв. повече, отколкото през 1953 г., или общата сума от 54 192 602 лв. през миналата година е увеличена в проектобюджета за 1954 г. на 63 488 614 лв.

Общо за издръжка на средните и висшите училища, за физическа и художествена самодейност, за лагери, почивни станции и др., за ученици и студенти бюджетът предвижда по линията на различните министерства и ведомства 413 838 188 лв. срещу 356 691 925 лв. през 1953 г., или 5 пъти повече, отколкото всички отпуснати от монархофашисткия бюджет за 1944 г. средства за просвета и култура.

Особено забележителен е ръстът на народното образование за турското население у нас. Всички видове и степени учебно-възпитателни заведения станаха широко достъпни за децата на турското население — от детските градини до университета.

Броят на училищата за турската младеж нараства от 404 през 1944 г. на 1115 през 1953 г. С постановлението на Министерския съвет за подготовката на 1953/1954 учебна година се осигурява 850 стипендии за следване на младеж-турци в техникумите, а от началото на текущата година се създават вечерни школи за повишаване на общообразователната подготовка на турския актив.

За нуждите на пионерската организация и дружествата на ДСНМ в училищата, както и за извънучилищни учреждения по бюджета на Министерството на народната просвета за 1954 г. се предвиждат 211 милиона лева. Само пионерските домове от 40 се предвижда да се увеличат на 48, а сумата за тяхната издръжка в бюджета през настоящата 1954 г. нараства с 41,85% по сравнение с 1953 г. Създава се тази година за пръв път у нас централна станция на младежи техници, която ще бъде база и методически център на разнообразно техническо творчество на пионерите и средношколците.

Огромни грижи полага държавата за развитието и подема на изкуствата и художествената самодейност, за израстването на талантива млада смяна от художници, писатели, поети, артисти, композитори, музиканти, певци. Над 1000 нови кина, над 1200 нови читалища, близо 10 000 самодейни художествени колективи, стотици нови библиотеки, музеи, домове на културата — ето една част от богатите плодове на културната политика на народнодемократичната власт от 9 септември насам. Тая година само по бюджетите на народните съвети в раздела «Просвета и култура» се предвиждат 51 410 200 лв. срещу 45 165 800 лв. през 1953 г. или с 6 244 400 лв. повече.

Комунистическата партия и народното правителство полагат непрестанни грижи за разцвета на физическата култура и спорта. Всяка година се отпускат десетки милиона лева от бюджета на държавата за създаване на необходимите условия за активно масово спортуване на трудещата се младеж. В представения за разглеждане проектобюджет се предвиждат за развитие на физическата култура и спорта 38 869 600 лв. През 1953 и 1954 г. са пуснати и ще се пуснат в експлоатация физкултурни съоръжения на обща стойност 24 360 000 лв. През 1953 г. бяха въведени в експлоатация следните по-големи спортни съоръжения: модерният стадион «Васил Левски» в София, стадион в Плевен, ски-лифт на Битоша, учебно-тренировачен център и покрит манеж в София и др.

През 1954 г. ще влязат в експлоатация стадионите в Пловдив, Габрово, Ямбол, закони на Пирин и Битоша, ски-скоцище на Рила, ездава школа в София, спортно стрелбище в Пловдив и много други.

Съгласно П-283-то постановление на Министерския съвет от 1953 г. през настоящата 1954 г. в по-големите предприятия и заводи ще бъдат назначени по цял 287 физкултурни инструктори и 323 треньори по различни спортни дисциплини.

Другарки и другари народни представители! Както денят се различава от нощта, така и животът на нашата младеж се различава от живота на младото поколение в страните на капитализма. Казарми вместо училища и научни институти, безкалостна експлоатация, безработица, мрачни перспективи за бъдещето — ето какво носи на младежта капитализмът. «Да бъдеш млад в нашата страна, значи да гледаш в очите на безработицата и ужасите на войната» — казва американският писател Хоуард Фаст.

Милиони юноши и девойки заплащат с живота си престъпната политика на военноподдълвачите.

В САЩ се чувства остър недостиг на училища. 78% от бюджета отива за военни цели, а за просвета се отделят едва 0,4%. Работниците там до 20-годишна възраст получават едва 50% от заплатата на по-възрастните работници.

В Италия над 600 000 младежи и девойки са без работа и хляб.

В Турция всяка година умират повече от 300 000 деца от глад и болести.

В Белгия младежите от текстилните предприятия работят по 68 часа седмично. Всеки четвърти млад работник в Югославия страда от туберкулоза.

Докато в нашата страна няма неграмотни младежи, а неграмотността на населението до 50-годишна възраст е вече ликвидирана, има страни, чието население е почти изцяло неграмотно, какъвто е случаят с нашата съседка Турция, с Индия и други.

Могат да се приведат множество още факти, които рисуват в ярки краски бедственото положение на трудещите се и младежта в страните на капитала.

Другарки и другари народни представители! На грижите на партията и народната власт Димитровската младеж се отплаща с горещ стремеж все по-добре да се труди и учи за щастието на Родината.

Учейки се от опита на Комсомола, дружествата на ДСНМ поемат шефството на най-трудните обекти на строителството и с чест изпълняват дадените пред партията обещания.

В огъня на борбата за изпълнение на Димитровската петилетка и народностанския план за първата година от втората петилетка израства много хиляди герои на социалистическия труд, десетки лауреати, хиляди стахановци, орденосъци, отличници.

Димитровската младеж на село най-активно участва в борбата за социалистическото преустройство на селското стопанство.

Миналата година на призива на младежката тракторна бригада от МТС в с. Пордим, Плевенско, за провеждане на окръжна конференция на младите механизатори се отзоваха 4610 младежи и девойки от цялата страна. Младият тракторист Парашкев Гадуларов от МТС в с. Деков, Свищовско, с трактор ДТ-54 при норма 13 000 декара мека оран изора през годината 51 664 декара, като спести на държавата 41 433 лв. от горивни и смазочни материали.

През 1953 г. няколко хиляди младежки звена се бориха упорито за високи добиви. Младежното звено на Александър Веселинов при ТКЗС «Г. Димитров» в с. Горни Цибър, Ломско, от 57 декара получи по 476 кг пшеница, като преизпълни обещанието си пред партията със 176 кг на декара. Младежното звено на др. Иванка Иванова от с. Сарай, Пазарджишко, получи по 523 кг пшеница и по 554 кг ечемик от декара.

Дружествата на ДСНМ на село помагат за разясняване и претворяване в живота постановлението на ЦН на партията за понататъшен подем на селското стопанство.

Димитровският съюз на народната младеж се гордее със своите членове Лидия Ангелова, Янка Йовчева, Иван Жеков, Крачун Колев, Иван Милушев и Спас Зашев, които първи напуснаха работа в Министерството на земеделието и заминаха на работа в село.

Отзовавайки се единодушно на призива на партията, студентите от V курс на Агрономическия факултет и Висшия ветеринарно-медицински институт обещаха да завършат до един образованието си през юни 1954 г., да положат своевременно държавния изпит и веднага да се включат на работа на село — там, където бъдат изпратени.

В кооперативните ферми вече работят над 9000 младежи и девойки. Голяма част от тях изучават и с успех прилагат опита на съветските и нашите първенци животновъди, борят се за получаване на максимален брой приплоди и висока продуктивност от поверените им животни.

Другарят Иван Драгнев, член на ДСНМ от ДЗС «Сталин», Свищовско, за един доен период получи от крава «Пена» 10 050 литра мляко; Желю Стоянов от ТКЗС в с. Тръстиково, Бургаско, от 170 овце-майки получи 227 агнета и не допусна нито един смъртен случай.

Димитровският съюз на народната младеж под ръководството на партията полага много усилия за издирване и издигане на млади таланти в областта на музиката, живописа, скулптурата, театъра, литературата. Много млади писатели, художници, артисти, музиканти у нас заслужено носят високо звание «Лауреат на Димитровска награда» и «Лауреат на Световния младежки фестивал».

За разцвета на творческите сили на Димитровската младеж в условията на народнодемократичния строй говорят убедително и големите успехи, които тя завоюва на четвъртия световен фестивал на младежта в Букурещ.

Нашата младеж се готви да посрещне VI конгрес на Българската комунистическа партия с нови победи в труда и учението. Нейният ентузиазъм и въодушевление се проявяват в разгръщане на социалистическото съревнование за изпълнение на народностанския план за 1954 г.

В чест на VI конгрес на партията 2900 млади работници и работнички от Старозагорски окръг дадоха обещание за нови трудови успехи.

В Хасковски окръг са дадени от младежите над 5000 лични и колективни обещания. Такива обещания се дават и в другите окръзи на страната.

Миньорите от младежката бригада за скоростни проходки с ръководител Жеко Жеков от Рудозем поека задължение в чест на VI конгрес на партията да изпълняват редовно трудовите си норми 110%, да правят 5% икономия от спомагателни материали и да изпълнят 8 дни предсрочно производствения си план за януари и февруари. Тези младежи успешно изпълняват своето обещание.

В заводите «Г. Димитров» — Русе, «Корбсо» и «Г. Димитров» — Сталин, «Антон Иванов» — Пловдив, Захарни заводи — Горна Оряховица, «Сталин» — Димитрово, ДИП «Марица» — Пловдив, и много други предприятия младите работници са включени до един в социалистическо съревнование.

Българската младеж разбира и знае, че задачата за рязко подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се може да бъде решена само с героичен труд, с непрекъснато увеличаване на производството. Затова тя е преизпълнена с твърда решимост да даде всичките си сили и творческа енергия за осъществяване на програмата, набелязана от родната Комунистическа партия.

Политиката на нашата страна е политика на мир и дружба между народите, политика на мирно социалистическо строителство. Най-горещото желание на нашия народ е да се труди в мир, да работи за всеобщото стопанско и културно процъфтяване на нашата Родина. Всички творчески усилия на трудещите се у нас са вложени в мирно строителство и труд за благото на човена.

Заедно с целия български народ нашата младеж се бори твърдо и непоколебимо за мир и социализъм. Тя няма по-съкровен стремеж от стремежа за запазване на мира в света, за построяване на социализма в нашата съгласна Татковина.

Единодушното приемане на представения проектобюджет на Народната република България за 1954 г. ще бъде спонтанен израз на горещото желание на нашия трудолюбив народ и нашата младеж да се борят докрай под ръководството на славна-

та и героична Българска комунистическа партия за преуспяване делото на мира и построяването на социализма в нашата цъфтяща Родина. (Ръкопляскания)

Председателстващ Николай Георгиев: Другарки и другари народни представители! Бюрото на Народното събрание предлага разискванията по проектобюджета на Народната република за 1954 г. да продължат утре в 15 часа.

Има ли друго предложение? — Няма.

Моля другарите народни представители, които са съгласни с направеното предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 18 ч. 5 м.)

Подпредседател: **НИКОЛАЙ ГЕОРГИЕВ**

Секретари: { **ЖИВКА ВЪЧКОВА**
ИВАН КУРШУМОВ

Стенографи: { **Г. ТРЪПЧЕВ**
СТ. ХРИСТОВ